

НОВІ ДНІ

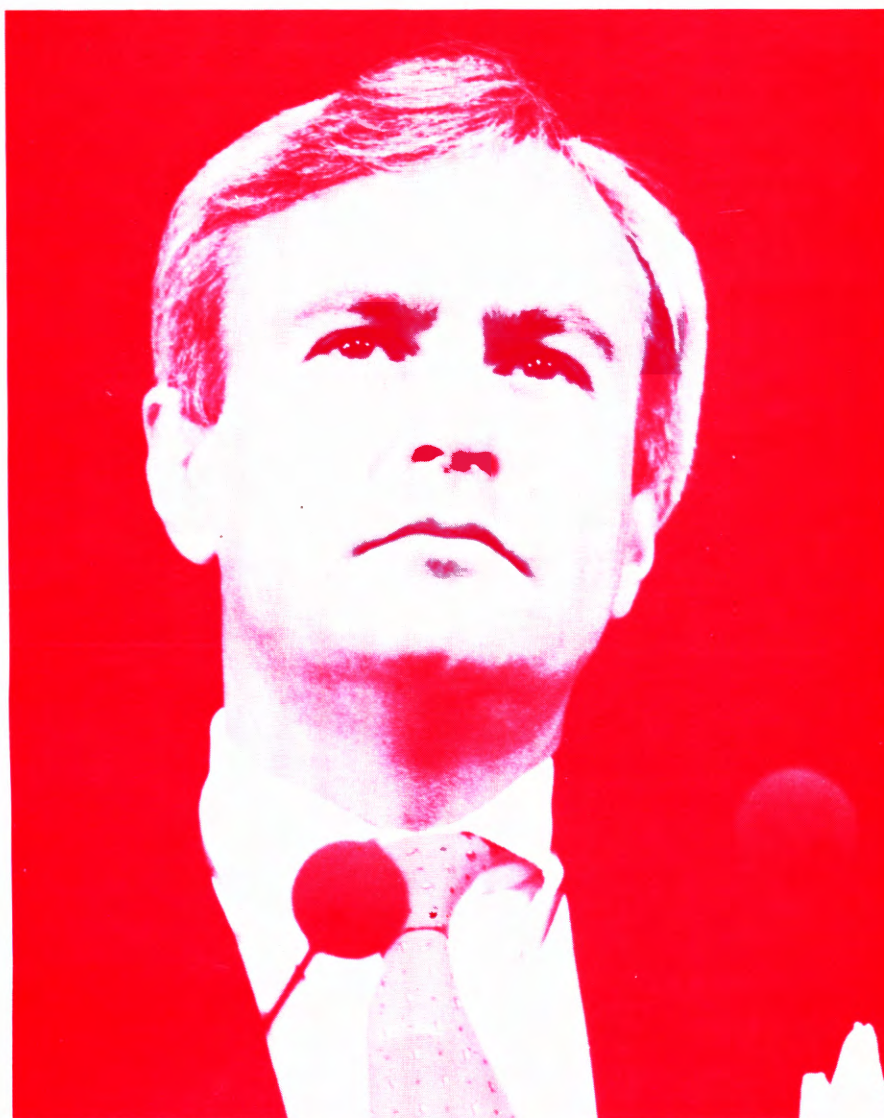
• NOWI DNI •

УКРАЇНСЬКИЙ УНІВЕРСАЛЬНИЙ ЖУРНАЛ

Vol. XXXVIII

ЖОВТЕНЬ — 1987 — OCTOBER

№ 452

diasporiana.org.ua

NOWI DNI

A Ukrainian Monthly published every month
except August by the Nowi Dni Co. Ltd.
in Toronto, Ont., Canada

NOWI DNI

P.O.Box 400, Stn „D“
TORONTO, ONT., CANADA
M6P 3J9

Editor-in-Chief: M. Dalney
Business manager: M. W. Gawa
Advertising representative: A. Horhota

Second Class Mail Registration Number 1668
International Standard Serial Number ISSN 0048-1017

1 YEAR SUBSCRIPTION — РІЧНА ПЕРЕДПЛАТА:

CANADA: \$22.00 Can. dol.

U.S.A.: \$20.00 US dol.

OVERSEAS — ЗАОКЕАНСЬКІ КРАЇНИ

\$20.00 US. or equivalent

Avio — \$40.00 American or equivalent

НАШІ ПРЕДСТАВНИЦТВА:

AUSTRALIA — АВСТРАЛІЯ:

Mr. Z. Steciuk, 10 Bates Court
Jacana 3047, Vic. Australia
Mr. A. Komar, 62 Cullford Ave.,
Klemzig 5087, S.A. Australia

GR. BRITAIN — ВЕЛ. БРИТАНІЯ:

Mr. A. Bondarenko, 78 Kensington Park Rd.
London W. 11, England

U.S.A. — СПОЛ. ШТ. АМЕРИКИ:

Чикаго і околиці:

Mr. D. Hrushetskyj, 2635 Spruce Street
River Grove, Ill. 60171, USA

Філадельфія і околиці:

Mr. S. Jewsevsykyj, 420 Woodhaven Place,
Philadelphia, Pa. 19116, USA

Бостон і околиці:

Mrs. L. Dijak, 115 Connel Dr.
Stoughton, Mass., 02072, USA

CANADA — КАНАДА:

Тандер Бей:

Mr. P. Swyrydenko, 133 Bethune Street
Thunder Bay "F", Ont. P7C 2G4

Засновник і редактор 1950-1969 П. К. Волиняк

Видає Спілка „НОВІ ДНІ“ з обм. відповідальністю

Мар'ян Дальний — головний редактор

Редколегія: Лл. Бондарчук, Тоня Горохович, Василь
Гришко, Дмитро Кислиця, Олексій Коновал.

Адміністратор — Михайло В. Гава

Оголошення — Ада Горгота

У ЦЬОМУ ЧИСЛІ ЧИТАЙТЕ:

- Гр. Бостонський, Іреней Верес,
Юрій Бурштинський — ВІРШІ 1
- М. Дальний — ІСТОРИЧНА ПЕРЕМОГА
ЛІБЕРАЛІВ В ОНТАРІО 2
- Редакція — ВАЖЛИВЕ ДЛЯ ВСІХ
ПЕРЕДПЛАТНИКІВ 2
- Євген Гаран — БЛЕК БОЙ МИЄ ПОСУД 3
- М. Колянківський — ТОВПА 4
- Василь Гришко — ВІД БАНДЕРИ
ДО БАГРЯНОГО 5
- Іван Багрянний — ПРО УРДП
ТА ПРО СЕБЕ 9
- Д-р Павло Пундій — 20 РОКІВ
„ЛІКАРСЬКОГО ВІСНИКА“ Д-РА
ПАВЛА ДЖУЛЯ 13
- Степан Женецький — НЕ ВДАВСЯ НОВИЙ
ПЛЯН ОПОЛЯЧЕННЯ ЛЕМКІВ 14
- Віктор Сабаль — РЕФОРМИ В СРСР ТА
ЇХНЯ ПРОБЛЕМАТИКА 17
- Олесь Гончар — ЖИТИ ЗА ЗАКОНАМИ
ПРАВДИ 20
- Богдан Бойчук — ПРО ЧЕСНІСТЬ,
НЕЧЕСНІСТЬ І КОНЦЕРТ
УКРАЇНСЬКОЇ МУЗИКИ 23
- Юрій Мошинський — МИСТЕЦЬ
В АМЕРИЦІ 25
- Олена Несіна — НАУКА В РАДЯНСЬКОМУ
СОЮЗІ 26
- Мар'ян Дальний — ЦЬОГОРІЧНИЙ „ВСЕ-
НАРОДНИЙ ЗДВИГ“ І „УКРАЇНСЬКИЙ
ДЕНЬ“ НА ОСЕЛІ „КИЇВ“ 29
- Дм. Нитченко — З УКРАЇНСЬКОГО
КУЛЬТУРНОГО ЖИТТЯ В АВСТРАЛІЇ 30
- Ол. Хом'як, Ф. Миколаєнко, Юрій Ганас,
Ол. Бутко ЛИСТИ ДО РЕДАКЦІЇ 32

На першій сторінці обкладинки: ПРЕМ'ЄР ОНТА-
РІЙСЬКОГО УРЯДУ ДОСТ. ДЕЙВІД ПІТЕРСОН
(див. стор. 2).

• Передруки і переклади дозволені за поданням джерела. • Статті з поданими іменами авторів не конче висловлюють погляди редакції. • Незамовлених матеріалів редакція не повертає. • Редакція не відповідає за зміст платних оголошень і застерігає собі право виправляти і скорочувати надіслані матеріали.

Література, наука, мистецтво, суспільне життя

Гр. БОСТОНСЬКИЙ

ДРУЗИ

Гуси, гуси, летіть бо вам треба,
Ці простори для вас замалі —
Як побачите синь мого неба,
Ви грудьми припадять до землі.

Стріха батьківська вас привітає,
Де я вбоге дитинство лишив...
Ви щасливі — кордонів немає,
І владі з вас ніхто не грішив.

Не питатимуть вас про дороги,
Про папери — чому їх нема,
Не дадуть вам перестороги
І не скажуть магічне — тюрма!

Я вам заздрю — я того не маю —
В нас кордони і безлічі віз...
Полетіть до любимого краю —
Мого краю терпіння та сліз.

Привітайте матусю і тата,
Вам це можна кордонів нема,
Може, стрінете рідного брата,
Може стріне вас люта зима!

Іреней ВЕРЕС

ГЕРОЙ

Матіасові Рустові в альбом

Казали, що земний цей шар
колись замешкали герої;
був Одисей — герой з-під Трої,
чи летом вславлений Ікар.

Та ось і в нас юнак з валькиру
сів на літак, мов на коня,
й осів під мурами Кремля,
щоб передати галузку миру.

Та у Кремлі лихії люди,
руки не подали йому,
ще й запроторили в тюрму —
в державі зла рабом хай буде...

Хвалю ласкаву долю, що я
дожив, щоб бачити героя.

Юрій БУРШТИНЕЦЬ

ВЕСНА НА ФЛЬОРИДІ

Здається, навколо немов би весна —
Сонячних зливів на землю потоки,
Та дзюрччіння не чуть ручая,
Не пульсує земля щедрістю соків.

Не воркочуть на клуні старій голуби
І не чутно у гаї зозулі,
Хоча небо наскрізь голубе, —
Весни подихом земля не вібрує.

І не спорять на призьбі столітні діди,
Купаючи чола у сонячній ласці,
Не пустує дітвору життям молодим,
Що майнуло повз нас, немовби у казці.

ПОВОРОТ

Іду знову весінніми полями,
Посеред росами умитих нив,
Що їх досвітніми вогнями
У сонці жайворон збудив.

30.5.1987

Летять лелеки з піль з приносом
До гнізд своїх, до солом'яних див,
А он чорніють хмарочоси,
Куди з косою дід колись ходив.

І серцю радісно усім, і тоскно,
Що час безжурности сліди затер.
Несе енергію країнам прудконосний
У турбіни запряжений Дністер.

ЗА ТЕБЕ БО КРАЩИХ НА СВІТІ НЕМА...

Блакитною сіттю окутаний вечір.
Зірками небесна цвіте долина.
Свіжий подих спадає росою на плечі
Нашим горам, полям і лісам.

В грудях серце закохано мріє,
Приглядаючись Твоїй вроді здала.
Між зірок Ти найкраще зорієш,
Між квіток — Ти чаруєш одна.

*І в пісні дівочій, в гаї солов'їнім,
І в кожному тембрі життя,
У кожній рослині, у серці дитини,*

*В морському шумі, і в тиші ставка, —
Ти для мене ніжна, мов лелія,
За Тебе бо кращих, Вкраїно, нема!*

ВАЖЛИВЕ ДЛЯ ВСІХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ ЖУРНАЛА „НОВІ ДНІ“

Шановні Передплатники!

Ми вже згадували не раз, що поступово переходимо на компютерну систему. З армією „друкарських чортиків“ ми назагал упоралися і журнал висилаємо Вам тепер своєчасно.

На жаль, деякі труднощі і проблеми, пов'язані з новою компютерною „картотекою“ та з новими і досить ускладненими вимогами в справі розсилки журналу ще не цілком подолані. На Ваших адресах в деяких випадках, коли прізвище або ім'я виявилось для компютерної системи „задовге“ — наш компютер автоматично й деколи нелогічно скорочував Ваше ім'я або ставив тільки ініціали. З подібних причин часто опущено в адресах заслужені титули. Щиро просимо вибачити і нам, і „компютерові“. Удосконалюючи систему, ми поступово направимо заподіянну кривду, якщо Ви повідомите Ваше бажання, бо за кожну поправку в адресі Видавництва змушене додатково платити.

2. Просимо також пам'ятати, що цифри над прізвищами у Вашій адресі вказуватимуть лише місяць і рік, коли кінчається Ваша передплата. При цьому, будьте терпеливими, якщо побачите, що ці цифри не виправлені й за місяць чи два після того як Ви прислали свій чек на передплату. Ваш чек ми вписуємо „по-старомодному“ в касову книгу негайно після отримання, але для ощаджування коштів, до компютера маємо доступ лиш раз на місяць або й на два, і лиш після цього всякі зміни у Вашій адресі чи в реченні доки заплачена Ваша передплата будуть виявлені на Вашій наліпці в журналі.

3. Просимо своєчасно присилати Вашу передплату й своєчасно наперед повідомляти нас про зміну Вашої адреси, бо цього вимагає від нас поштовий уряд і це заощаджує Видавництву додаткові кошти.

4. Також ще раз пригадуємо всім передплатникам, що у зв'язку з більшими коштами друку і поштових оплат, ми були змушені від липня ц.р. піднести річну передплату в Канаді до 22 кан. доларів, а в усіх інших краї-

нах до 20 амер. доларів, або їхньої рівновартості місцевою валютою. Передплата і пересилка авіапоштою коштує річно 40 ам. дол. 5. Вкінці пригадуємо всім читачам, співробітникам і передплатникам, що в нас тепер інша поштова скринька і інша адреса в місті Торонто. Тож при висилці чеків і всієї кореспонденції просимо перевірити нову адресу, подану на конверті і на обкладинці журналу „Нові Дні“.

Спасибі всім за дотеперішню підтримку і розуміння тяжких умов нашої праці.

Редакція і Адміністрація

ІСТОРИЧНА ПЕРЕМОГА ЛІБЕРАЛІВ В ОНТАРІО

У понеділок, 10-го вересня 1987 р. в чергових виборах до парламента найбагатшої і найвпливовішої канадської провінції Онтаріо неочікувано велику перемогу здобула Ліберальна партія, під проводом дуже популярного лідера дост. Дейвіда Пітерсона. Фактично, в його перемозі майже ніхто не сумнівався, несподіванкою для багатьох були розміри цієї перемоги: на всіх 130 місць у парламенті ліберали здобули аж 95, майже двічі більше ніж мали досі. Це вперше за останні 50 років Ліберальна партія здобула в онтарійському парламенті більшість місць і може створити уряд без потреби компромісних домовлень з іншими.

Прогресивно-консервативна партія, яка донедавна 48 років незмінно керувала провінцією при допомозі т.зв. „великої синьої машини“ і вважалась непереможною, зазнала найбільшої в історії канадської конфедерації поразки, здобувши всього 16 мандатів. Її амбітний агресивний лідер Ларрі Гросман взагалі не був переобраний і зголосив свою резигнацію з керівництва партією, а лідер Нової Демократичної партії Боб Рей ледве був переобраний, утративши кількох своїх дотеперішніх близьких співробітників.

Для нас, українців, останні вибори в Онтаріо можуть бути дуже повчальні з декількох причин. Вони показали передусім, що в справжній демократичній системі немає і не може бути непереможної і вічної більшості. Нові часи ставлять нові проблеми і вимагають часто нових людей і нових розв'язок. Меншинний ліберальний уряд впровадив в Онтаріо за останні два роки чимало визрілих і потрібних реформ. Це без сумніву багато спричинилось до зросту популярності прем'єра Пітерсона.

Хочеться вірити, що величезна перевага лібералів у парламенті не зробить їх арогантними, що не скоро забудуть вони про довгі роки своєї часто

БЛЕК БОЙ МИЄ ПОСУД

(оповідання)

Моя донечка Марійка викликала таксі і подалася на власну пашу.

— Гей, яблучко, куди ж ти котишся? Підождало б іще трохи, погрілося б проти сонечка, дозріло б у голові...

Я гойдаюся у кріслі. По спорожнілій кімнаті лунає:

— Рип-рип! Рип-рип! Рип-рип!

Очі вперлися в телевізію, але на думці Марійка. Ось вона ще крихітною школяркою стоїть на широкому, шкільному подвір'ї і розтирає сльози кулачком. Недавно мати покинула, розійшлися з батьком, а це чогось і батька нема. Уже всі діти пороз'їжджалися додому, а він забарився.

Того дня мене затримала сусідка. Вона теж розведена. У нас багато спільного.

— А чому твоя жінка тебе покинула? — практичне запитання.

Моя жінка походить з Нової Гвінеї, — розповідаю. — Там жіноцтво розбалуване. Всю домашню роботу виконують тубільці. Їх так і називають по-англійському „блек бойз“. Тільки по приїзді в Сідней жінці довелося засукувати рукави й мити по-

суд. Спершу пробувала перетворити мене у блек боя. Та я працюю на нерегулярних змінах. От і здалося їй життя затяжким. Розвелася.

За балачкою я забув, що мене чекає Марійка. А згадав, то скоріше до авта!

Отак ми із сусідкою не змогли поякшатися. Життя накладає на тебе обов'язки. Розведений, якщо зразу не ожениється, то не ожениється довго.

— Рип-рип! Рип-рип! Рип-рип! — гойдається крісло.

Мислі снують павутину минулого, ловлять в ній тіні й образи.

Ось Марійка вже підлітком. Це вік, коли гартується серце.

— Що це в тебе, донечко, за квіти?

— Тропічні, тату. Їх треба тримати в хаті.

— Який гарний візерунок листя!

Я поливаю рослинку (молодь сьогодні така, що часом і забуває про поливку).

Якось сусідка каже мені:

— Це, може, й не моє діло, але ти знаєш, що ти в хаті собі мороку вирощуєш.

Я на хвилинку задумуюсь, про що вона меле. Чи не про Марійку? Отак, як у дитини нема матері, то всі її клянуть.

— Я маю на увазі оті тропічні квіти, — пояснює сусідка.

— А хіба що?

— Та прочитай плакат на автобусній зупинці.

Читаю. Перечитую.

Шкідливі рослини

Точно такий папоротний візерунок листя як у мене дома.

Маріоанна

— Ой, лишенько!

Спішу додому.

— Та, як ти смієш одурювати рідного батька? — гнівно виказую Марійці. — Мене за таку рослину в тюрму посадять! А не посадять, то який сором перед людьми!

— Сорому на світі нема, тату. Он моя мати лишила мене малою, і сором її не спалив.

— Ой, сирітко моя! Сором на світі є. Він міститься у людському серці.

І є радість за подарунки на день народження. І є гнів за вчинену несправедливість. Люди не бездушні роботи. Люди мають почуття. Тільки уважай, щоб почуття не панували над тобою, а щоб ти була їм королевою. Не роби собі з мого розводу трагедії. Сьогодні повно розведених. Таке вже життя пішло.

— Рип-рип! Рип-рип! Рип-рип!

Вечірня прохолода доходить до кісток.

Перед від'їздом Марійка поклала подарунок на стіл.

— Однеси його сусідці, — сказала.

Ну, сама й однесла б! Куди мені, старому пенсіонерові тягатися по сусідках!

Подаруночок гарно завернутий, стрічкою

безсильної опозиції і прислухатимуться до голосів, хай і чисельно слабенької, теперішньої опозиції. Ліберальна хвиля захопила цим разом усі 30 місць у метрополітальному Торонті. Не встояв проти неї і наш популярний та загально шанований посол Юрій Шимко, який чимало допомагав зокрема різним меншинним групам,

В хвилину, коли пишуться ці рядки ще не знаємо скільки послів українського походження вибрано до нового парламенту. Треба однак пригадати й підкреслити, що й всього тиждень перед виборами ліберальний (тоді ще меншинний) уряд Дейвіда Пітерсона вважав за доцільне й потрібне призначити грент у сумі понад 440,000 (чотириста сорок тисяч) доларів на розбудову Українського Культурного Центру на оселі „Київ“, що біля Торонто. Той грент і грамоту від уряду врочисто вручила голові Комітету міністер Громадянства і Культури дост. Лілі Мунро в неділю 30 серпня під час всенароднього Здвигу.

Тож можна сподіватись, що значний вклад української етнічної групи в розбудову і розвиток провінції Онтаріо буде належно доцінюваний і урядом „подавляючої“ більшості прихильників дост. прем'єра Дейвіда Пітерсона. І треба побажати йому успіхів у здійсненні його плянів.

М. Дальний

перев'язаний. Дівчина поспішала. Не встигла по-
прощатися.

Я беру його і чвалаю до сусідки.

У неї хата — картина смутку. Пташенята пови-
літали з гніздечка, подалися в подорож за океан.

— Ми з тобою українські гави, — кажу їй, — Ви-
ростили дітей з великими труднощами, а тепер
одинокі на старість. Давай переїдемо в одну хату!

Сусідка дивиться на мене пильно.

— Ти знову своєї пісні завів. А що твоя дитина
скаже?

Вона й досі говорить про Марійку і про своїх
хлопців як про дітей. За звичкою. По інерції.

— Марійка вже поїхала на свою власну кварти-
рю, — кажу я. — Ось тобі лишила подарунок.

Сусідка розгортає пакуночок, а звідти викочу-
ється заручальне кілечко.

Жінка шаріється від несподіванки.

— І що Марійка хоче сказати цим кілечком? —
питає зо сміхом, хоч і добре знає відповідь.

Вже за два тижні ми із сусідкою оформили свою
згоду. А гуляємо і понині. Від Марійки прибув для
нас весільний подарунок: електрична машина для
миття посуду. Назва виробу — „Блек бой“.

Микола КОЛЯНКІВСЬКИЙ

ТОВПА

(Трагі-сатира.

Друкується в другу річницю смерті Автора)

— Ви чули, розпинатимуть! Людину розпинати-
муть — чесну й справедливую, борця за людські пра-
ва, за свободу. Прилюдно розпинатимуть!

— Жак який! Розпинатимуть? У двадцятому сто-
річчі, в епоху космічних польотів?

— Коли розпинатимуть?

— Кого розпинатимуть?

— О якій годині, де розпинатимуть?

Люди покидали свою роботу, вигукували „Гань-
ба“, „Геть насильство“, „Свобода людині“. Вима-
хували руками, грозили революцією.

Довкола міської площі, оточеної поліцією, зі-
бралася тьма народу.

— Звільніть людину! Звільніть людину! — ревла
товпа.

І тільки, коли кати винесли на платформу важ-
кого хреста, народ замовк.

— О котрій годині езекуція?

Виявилось, що езекуція мала була початися
тому п'ятнадцять хвилин. Люди виймали годинни-
ки, нервувались. Хтось нарікав, що запізниться на
роботу. Кати винувато розглядалися навкруги,
мовчки вибачались, що не з їх вини це запізнення.

Врешті привели засудженого. Йшов важко, з
гордо піднесеною головою.

— Слава героєві! — заревла юрба.

Кати примірювали хреста до отвору в платформі.

— Звільніть людину! — скандувала товпа.

Нараз, тоді коли кати взяли людину попід раме-
на, щоб простерти її на хрест, на платформу вий-
шов ставний русявий чоловік і владним рухом зупи-
нив езекуторів. Товпа замовкла, зацімліла.

— Громадяни! — дзвінко промовив русявий. —
Сталася помилка, яка ледь не закінчилася трагеді-
єю. Ми були б ось убили безневинну людину, по-
лум'яного патріота. Людино, ти вільна! — сказав,
підступивши до в'язня. — Уряд рекомпенсує тобі
твої переживання.

Товпа закам'яніла. Невже це останнє збитку-
вання над в'язнем? Та ні, в'язня розковують і він
іде вільний поміж товпою, яка широко розсту-
пається, роблячи дорогу. Щасливо всміхається, ма-
хає рукою, дякує за підтримку в трагічні хвилини.

І ця подяка пробуджує товпу.

— Як це вільний? — обурено здивувався якийсь
жіночий голос.

— Як це вільний? — заревла товпа.

— Я ж кинув роботу!

— Я втратив дві години часу!

— В мене діти голодні сидять!..

— Провокація! — гукнули голоси.

— Провокація! — ревнола юрба.

— Ловіть провокатора! — крикнув хтось гісте-
рично.

— Провокатора ловіть! — заревла товпа.

Найшвидші кинулись за людиною. Подорозі
кожний хватав, що трапилось під руками, — той
кола, той камінь, той кусок заліза.

Десь у кутку поміж домами допали зморену, ви-
снажену людину, яка що лиш дихнула волі, і за-
товкли.

Ця друга помилка була трагічнішою першої, бо
згодом, коли опубліковано прізвище людини, ви-
явилось, що вона справді була чесною й життя усе
боролася за правду й справедливість. Тож на похор-
оні трагічної жертви виголошено десятки промов
до товпи, яка заливалася ревними сльозами. В со-
роковий день трагедії відбулася жалібна академія й
щороку влаштовуватимуть в пам'ять Людини день
національної жалоби.

Прихильну й солідну обслугову
отримаєте у

WEST END MEDICAL PHARMACY
і
MEDICUS PHARMACY

мгр. О. Хабурський і мгр.

О. Джулинський — власники.

2199 Bloor St. W., Toronto, Ont. Tel 769-1717

284 Bathurst St., Toronto, Ont. Tel. 368-4956

Василь ГРИШКО

ВІД БАНДЕРИ ДО БАГРЯНОГО

До уваги читачів. З нагоди 80-річчя народження (в жовтні 1907 р.) видатного українського письменника та національно-політичного діяча — сл.п. **Івана Павловича Багряного** (1907-1963) публікуємо тут текст доповіді-спогаду В.І. Гришка „Від Бандери до Багряного“, читаної на вечорі-зустрічі з українським громадянством у Чикаго 24 квітня ц.р. Цей текст являє собою скорочений авторський переказ окремих фрагментів із останньої, ще не друкованої третини тих спогадів про ідейно-політичне життя повоєнної української еміграції 40-их рр. у Західній Європі, що з них перші дві третини друкувалися в газ. **Українські вісті** з вересня 1983 р. до середини травня 1985 р. під заголовками „Багрянний і моє „багрянівство“ в ОУН(б)“ та „Від Бандери до Багряного“.

Для читачів, необізнаних із попередніми частинами цих спогадів, подаємо тут головний зміст тих останніх розділів, на яких перервано друкування спогадів в **Українських Вістях**. Мова там йшла про те, як наприкінці травня 1948 р. автор спогадів (у ті роки — член Політичної Ради Закордонних Частин Організації **Українських Націоналістів** („бандерівців“) одержав від Голови Проводу ЗЧ ОУН Степана Бандери особисте доручення започати офіційні переговори ЗЧ ОУН з новоствореною й очоленою (1947 р.) **Багряним Українською Революційно-Демократичною Патрією** (УРДП) — в справі можливого зближення й співпраці цих двох політичних середовищ. Бувши з 1945 р. в приватно-дружньому контакті з Багряним (який до кінця війни перебував у середовищі націоналістичного підпілля, співпрацюючи з „бандерівцями“ в творенні **Української Головної Визвольної Ради** — УГВР), автор спогадів у 1946 й 1947 рр. провадив переговори з ним на доручення Ярослава Стецька як Голови новоствореного тоді **Антибольшевицького Бюро Народів** (АБН), а потім з рамени Політради ЗЧ ОУН — у справі співпраці УРДП в розбудові й діяльності АБН та в справі спільних заходів щодо усунення загрози антисоборницького двоподілу українського політичного життя на еміграції по лінії „Схід — Захід“. Тоді ці дві „місії до Багряного“ не були успішними, бо головною перешкодою для будь-якої співпраці УРДП з „бандерівцями“ було їхнє негативне наставлення до загальнонаціональної консолідації українських політичних сил на еміграції навколо **Державного Центру УНР** — у формі **Української Національної Ради**. Коли ж навесні 1948 р. Провід ЗЧ ОУН (значною мірою під тиском про-УНРадівської „східняцької фракції“, до якої належав також автор спогадів, у Політраді ЗЧ ОУН) формально приєднався до цієї консолідаційної акції, виникла сприятлива нагода для „третьої місії до Багряного“.

Під час підготовчої щодо цього зустрічі автора спогадів у Новому Ульмі з Багряним та його тодішнім заступником — Семеном Підгайним виявилось досить прихильне з їхнього боку наставлення до поновних переговорів з „бандерівцями“. Але при цьому Підгай-

ний за мовчазною згодою Багряного висунув передумову, щоб цього разу переговори були „офіційні“, отже, — щоб нова „місія“ була скріплена офіційним письмовим дорученням („вірною грамотою“, за жаргетливим висловом Підгайного) „від самого Бандери“ та щоб переговори відбувалися на базі конкретних пропозицій від проводу ЗЧ ОУН щодо практичних форм можливої співпраці. Свою згоду на це та свої вказівки щодо чергової „місії до Багряного“ висловив Бандера під час особистої зустрічі-розмови з автором спогадів відразу ж після того, як на черговому засіданні Політради було заслухано й обговорено доповідь автора спогадів на тему: „Проблема „Схід — Захід“, ідейно-політична активізація зпідсовєтських українців на еміграції та наше ставлення до УРДП“. А слідом за цим проф. Степан Ленкавський (один із тодішніх заступників Бандери в Проводі ЗЧ ОУН з доручення Бандери докладно з'ясував авторові спогадів ті конкретні пропозиції, з якими він мав поїхати до Багряного).

Відповідно до того, про що була мова й у дискусійній на Політраді доповіді, ці пропозиції зводилися передусім до співпраці УРДП в розбудові новоствореної **Спільки Української Молоді** (СУМ) з метою поширення і зміцнення соборницького характеру цієї загальноукраїнської організації молоді — шляхом масового включення в неї тієї молоді „східняцької“, зпідсовєтської частини української еміграції, що була тоді під впливом УРДП та нею зорієнтована на УНРадівський консолідаційний рух. А крім цього Ленкавський також запропонував обговорити з лідерами УРДП можливість спільного здійснення виниклого ще в період творення СУМу проекту широко-масової соборницької організації національно-визвольного, але непартійного характеру, яка, за зразком СУМу, мала б оживити популярну в підсовєтській Україні назву „Спілька Визволення України“ (СВУ).

Саме історія переговорів між ЗЧ ОУН та УРДП в справі цих пропозицій-проектів — на тлі фінального етапу тривалого шляху автора спогадів „від Бандери до Багряного“ — становить собою зміст пропонованого тут увазі читачів мемуарно-історичного матеріалу.

Скоро після цього я від'їхав з Мюнхену „на довгий вікенд“ до Міттенвальду щоб там через Юрія Дивнича-Лавріненка, який щотижня їздив до Нового Ульму виконувати свою працю головного редактора „Українських вістей“ переказати це все Багряному. Розуміючи серйозність цієї справи, я хотів, щоб усе це було завчасно відоме, обдумане чи й обговорене в провідному центрі УРДП, бо ж тільки після того Багрянний зможе мені сказати щось конкретне про становище УРДП до того, що їм запропоновано. Тому свою поїздку до Нового Ульму я відклав аж до того часу, коли від Дивнича одержу повідомлення про те, коли маю туди приїхати.

Тим часом (це був уже червень 1948 р.) в Авгсбурзі було схвалено Тимчасовий Закон про реорганізацію **Державного Центру УНР** і цим було вже формально завершено створення УНРади. Закон цей і статут УНРади, узгоднені партіями, що стали її основниками й партнерами, підписали всі, крім гетьманців-монархістів, українські партії на

еміграції, в тому числі й ЗЧ ОУН. Це було сприйняте всіма спраглими національної єдності українськими емігрантами, як значущий зворот в українському політичному житті — не тільки емігрантському, а й національному взагалі. Зокрема ж і особливо це „піднесло дух“ нашої про-УНРадівської в цьому сенсі — лояльно-опозиційної „східняцької фракції“ в Політраді ЗЧ ОУН (професори й редактори — Анатолій Рибяшенко, Борис Андрієвський, Кость Кононенко і я), бо це означало перемогу тих наших зусиль на тому форумі, що безперечно мали велике значення в такому бажаному для нас розвитку подій. Тому я, досить окрилений тоді напливом аж надто оптимістичних сподівань, нетерпеливився в очікуванні того часу, коли Дивнич мав повідомити мене про готовність Багряного до моєї третьої і найважливішої „місії“ до нього.

Десь наприкінці червня я одержав від Стецька адресованого Багряному офіційного листа Бандери з уповноваженням від Проводу ЗЧ ОУН для ведення „преліминарних розмов“ у справі взаємин та співпраці з УРДП. А незабаром по тому привіз Дивнич і відповідне повідомлення від Багряного. І в звичайний час „післявікендового від’їзду Дивнича на свій „робочий тиждень“, до Нового Ульму поїхав туди разом з ним і я.

Пропускаю тут деякі (важливі для повноти картини в цілості спогадів подробиці перебування цього разу в „столиці УРДП“, зокрема — ближче знайомство й розмови з одним із видатніших співтворців УРДП — полковником Кирилом Дацьком, який проводив мене до друкарні „Українських вістей“ (у місті, поза табором ДіПі), де був зайнятий коректою своєї книжки Багрянний. Чомусь у той гарячий день середини літа в таборі не було ні Підгайного, ні Дубинця. Тому після загальної розмови в трійку з Багрянним і Дивничем у редакції „Вістей“ Багрянний запросив мене зупинитися й переночувати в його барачній кімнаті, бо якраз тоді він залишився сам — „холостяком“ — у зв’язку з від’їздом дружини в складі хору Нестора Городовенка на виступи в інших українських таборах ДіПі. Отож розмова про конкретні пропозиції ЗЧ ОУН відбулася щойно увечері і вночі в кімнаті Багряного — лише між нами двома, „сам на сам“. Моя „вірча грамота“ від Бандери виявилася фактично непотрібною, бо Підгайного, що настоював на цій офіційній формальності не було, а Багрянний, якому я її показав, лише з цікавістю розглянув цей „історичний документ“ на формальному бланку Організації, з її символами (і, здається й печаткою) та каліграфічно виведеним підписом Бандери.

Докладно розпитавши мене, як точно звучали сформульовані Ленкавським пропозиції, він зауважив при тому, що важливіше від „вірчої грамоти“ було б мати подані на письмі ці пропозиції. Але, вислухавши мій переказ досить точно закарбований у моїй свіжій пам’яті майже дослівний зміст всього сказаного Ленкавським, він уважно проана-

лізував це все, а потім свої висновки висловив мені приблизно так (звичайно, не в формі такого монологу, як я це тут подаю, а в перебігу нашої двосторонньої розмови про це):

Пропозиції ці — казав він — дуже заманливі, але й дещо загадкові, бо дають підставу для двох можливих розгадок того, про що в них насправді йдеться. Передусім виникає питання: чи не є це лише маневр бандерівців, щоб затягнути нас у сферу їхньої діяльності в тих формах, які вони самі для себе створили, і таким чином нас, так би мовити, приручити й обернути на сателітне в їхній орбіті середовище. Але сам дослівний зміст пропозицій — казав він — являє собою, можна сказати, прямий виклик на те відкрите змагання з ними й саме на тому полі діяльності, на яке ми своєю критикою їх досі фактично викликали. Ми критикували їх за те, що вони самі, ігноруючи нас та інші українські середовища, створили СУМ не такою загальноукраїнською організацією молоді, якою вона, за нашим розумінням цієї справи, мусила б бути. А тепер вони пропонують нам участь у перетворюванні СУМ в загальноукраїнську організацію шляхом застосування наших критичних рецензій у практично-діловій співпраці з ними. Також ми заявляли й заявляємо, що ми, а не вони, є за соборну всеукраїнську єдність та спільні, а не відокремлені, ідейно-організаційні форми масової національно-визвольної активності західньої й східньої частин українського народу на еміграції та що роздвоєння такої активності по лінії „Схід — Захід“ сталося з їхньої, а не нашої провини. А тепер вони пропонують нам спільно з ними творити одну і саме таку, як ми пропонували раніше, всеукраїнську форму масової національно-визвольної активності та навіть і з такою ж, відповідною для цього назвою — Спілка Визволення України. Як же ми можемо тепер просто сказати „ні“ на одну й другу їхні пропозиції?

„Отже. — казав далі Багрянний, — ми мусимо прийняти їхній виклик, але й зі свого боку зробити їм виклик на перевірку їхніх і наших справжніх намірів та щирости й послідовности щодо реалізації їхніх пропозицій. У справі СУМу цей наш виклик є простий і самозрозумілий. Ми пропонуємо почати з того, що вони мусять відразу ж увести до складу керівництва СУМу нами уповноважених до цього представників молоді УРДП, щоб почати в узгодженні щодо цього обох наших „договірних сторін“, запроваджувати там згори такі зміни, які треба зробити (скажімо — на спільно підготовленому з’їзді СУМу), щоб розгорнути розбудовчу працю в плані зміни самого масового обличчя СУМу, тобто надання йому дійсно всеукраїнського і не однобічно-партійного характеру.

„А щодо СВУ, — продовжував Багрянний — то це справа складніша і вимагає радикальніших заходів для здійснення не самої цієї пропозиції в тій формі, в якій бандерівці пропонують нам її здійснювати, а самої суті тієї справи, яку вони нібито мають на увазі, як мету цієї пропозиції. Метою ж

бо є створення нової формації національно-визвольної, отже такі політичної, діяльності. Але для чого творити ще щось третє між нами — ОУН і УРДП, але під егідою цих двох партій, тобто — якийсь спільно керований сателіт? Нова доба, що почалася з кінцем війни, справді вимагає постанови чогось якісно нового, соборно-всеукраїнського з народження та ширшого за своєю базою всеукраїнської ідейно-політичної синтези, чим, на жаль, не є нині ні ОУН, ні навіть наша УРДП, хоч вона прагне стати такою.

„Отже — казав Багрянний, — ми не проти творення нової формації, але саме на базі такої всеукраїнської ідейно-політичної синтези, що означало б спільне перетворення на цій базі нас самих, тобто — ОУН і УРДП, на цю нову, ширшого масштабу формацію, хай і під назвою — Спілка Визволення України. До речі — згадував Багрянний, — ця назва фігурувала й у проєктах нової всеукраїнської організації, плянованої нами — „східняками“ в ОУНівському підпіллі наприкінці війни. Але цю назву було відкинено, бо за нею є дуже нещаслива й досить сумнівна історична „традиція“. Та це не так важливо, головне — **зміст**, що є **базою**, з творення якої й треба починати. А її я в даному разі окреслив би саме як **синтезу** українського революційно-визвольного націоналізму й української революційної демократії. Питанням є тільки те, чи готова тепер до цього бандерівська ОУН? Та й щодо нашої УРДП я ще не можу сказати, чи вона готова. Це питання ще треба нашим обом середовищам самим у себе устійнити. Але я думаю, що можна б і треба б спробувати зробити перший крок до цього. А це означає — почати спільні розмови про це, підготувати й скликати для цього спільну конференцію, створити спільно якесь ініціативне бюро, може навіть заходитися виробляти наперед якийсь проєкт чи програмово-декларативний документ для дискусії тощо. А тим часом, — казав Багрянний, — можна почати конкретну співпрацю на відтинку молоді, в оновлюванні й перебудові СУМу. Та й на відтинку АБН

також, відповідно до минулорічної пропозиції Стецька, яку ми не могли тоді прийняти в тій конфліктній ситуації, що існувала тоді у взаєминах між бандерівцями й нами. З умовою, звичайно, що ми також матимемо вплив — як на зміст, так і на форму діяльності АБН. Оце так виглядали б наші, так би мовити, контрпропозиції, і їх ви можете представити своєму проводові, як нашу відповідь на те, що вони через вас нам запропонували“?

Звичайно, це було далеко не все те, про що ми розмовляли з Багрянним тієї ночі в його кімнаті. Не подаю тут взагалі всієї історії цієї моєї „третьої місії до Багряного“, зокрема ж — оминаю різні деталі чисто „людської“ сторони в цій історії. Згадаю тут лише „між іншим“, що тієї ночі мене дуже стривожив стан здоров'я Багряного, бо він гарячував у сні, як від приступу лихоманки. Коли ми обоє від цього прокинулися, він пояснив мені, що має за давнєну й дещо „заліковану“ туберкульозу, від якої часом має гарячкові приступи. Тоді він також розповів мені дещо з того свого минулого, що було причиною його захворювання. Але в цьому стані він поведився тоді, як і завжди — „по-молодецькому“, яскраво виявляючи свій життєлюбний оптимізм. Мушу тут пригадати також одну побутову дрібничку, Протягом цілої нашої вечірньої та й нічної розмови ми з Багрянним, не мавши перед тим вечері, тамували свій голод дуже активним лузанням сушеного гарбузового насіння, цілу торбу якого, від'їджаючи, лишила Багряному його дружина. І непомітно для себе ми „знищили“ все те насіння, лишивши по закінченні нашої розмови цілу купу лушпиння на столі, за яким розмовляли. Відмічаю цю дрібничку тільки тому, що з нею пов'язується в моїй пам'яті паралельна цьому подобиця наступної моєї розмови з Бандерою, про яку ще буде тут мова далі.

Закінчуючи нашу розмову з Багрянним уже наступного дня, ми пригадали про наявність у ЗЧ ОУН внутрішньої „угаверівської“ опозиції, яка тоді все ще була частиною однієї бандерівської си-

FOR COURTEOUS FRIENDLY SERVICE

ВВІЧЛИВА І СПРИЯТЛИВА ОБСЛУГА

PHONE: 763-7333

COMMUNITY TRUST

ЗВЕРТАЙТЕСЯ З ДОВІР'ЯМ
ДО КОММЮНІТИ ТРАСТ
У ВСІХ ФІНАНСОВИХ
І БАНКОВИХ ПОТРЕБАХ

2271 BLOOR STREET WEST, TORONTO, ONTARIO, M6S 1P1

стеми діяльності на відтинку українського внутрішньо-політичного життя на еміграції. Виникло питання: яке ж становище займає чи може зайняти ця бандерівська внутрішня опозиція до обговорюваних нами пропозицій і контр-пропозицій? Я не міг відповісти на це питання, і Багрянний попросив мене, щоб я поговорив про це з кимось із провідних „угаверівців“, та я й сам вирішив це зробити.

Першим, кому я розповів про контрпропозиції Багряного, був, звичайно, Стецько. Вислухавши мене, він відзначив позитивне наставлення Багряного до раніше пропонованої співпраці в АБН, а в справі починання співпраці УРДП в СУМі з введення до його керівництва представників „урдепівської молоді“ він сказав, що це залежатиме також від самого керівництва СУМу, бо, мовляв, „це ж окрема від ЗЧ ОУН організація“. Що ж до ідеї спільної „СВУ“, то, виявилось, що він взагалі був проти творення такої організації, тому він з виразом незадоволення просто відмахнувся від цієї справи, як від чогось для нього не важливого. Ми домовилися, що Стецько перекаже Бандері все, почуте від мене про контрпропозиції Багряного, а потім Бандера матиме зі мною про це окрему розмову. Отож після цього я відразу ж приступив до вияснення становища до всіх цих справ „угаверівської“ опозиції.

Із кола провідних „угаверівців“ я в той час був у найближчих стосунках із Мирославом Прокопом, з яким деякий час був пов'язаний працею для АБН, а потім також у Політраді, доки звітти „угаверівські“ опозиціонери один за одним повиходили. Але головним у моїх взаєминах з Прокопом було наше приватне приятелювання з того часу, як він зі своєю молоденькою дружиною стало замешкав у найближчому сусідстві з моєю родиною в міттенвальдському таборі українських ДіПі і тому ми постійно їздили разом потягом із Мюнхену, де працювали, до Міттенвальду на „вікенди“ з родиною і назад. Маючи постійно нагоду для дружніх розмов, ми разом обговорювали всі поточні справи нашої Організації та політичного життя українців на еміграції взагалі. Також у потязі мав я з ним розмову й про мої переговори від проводу ЗЧ ОУН із УРДП. І коли він довідався про моє бажання вияснити становище опозиції до цієї справи, то він, виявивши прихильне зацікавлення цим, порадив мені зустрітися в цій справі з Василем Охримовичем і допоміг домовитися з ним про цю зустріч.

З Охримовичем я ближче запізнався на першій т. зв. Альпійській конференції ЗЧ ОУН 1947 р. Він на тій конференції виявив себе, як особливо принциповий речник тієї т. зв. „краєвої лінії, яку там обстоювала „угаверівська“ опозиція, закидаючи Бандері відхід від тієї лінії ОУН, УПА й УГВР „в Краю“, тобто — в підсоветському підпіллі в Україні. Хоч у розмові зі мною там він критикував позицію нашої „східняцької фракції“, що на тій конференції підтримала Бандеру, а не опозицію, він справив на мене загалом позитивне враження, як справжній тип такого революціонера-

ідеаліста, який в особі кращих представників націоналістичного підпілля часів війни, своєю жертвою відданістю українській визвольній ідеї вплинув на те, що я приєднався тоді до організації, в якій я тоді такого типу людей зустрів. Прокоп порадив мені зустрітися з ним саме тому, що він під час творення підпільної УГВР 1944 р. був пов'язаний з Багрянним, а на еміграції він за посередництвом людей з УРДП брав участь у переговорах з комісією Мазепи в справі співпраці УГВР з Державним Центром УНР.

Домовившись за посередництвом Прокопа, ми з Охримовичем зустрілися в одному з мюнхенських скверів поблизу Карлсплацу. Наша розмова була досить довга, але безплідна. В цій розмові досить скоро виявилось, що розходження між опозицією й центральною більшістю в ЗЧ ОУН у той час уже набули такого поглиблення й загострення, що трактувати одну й другу частини Організації, як щось пов'язане ще чимось іншим, окрім формальної приналежності до однієї, так би мовити, фірми ОУН, уже було неможливо. Висловлюючи найодвертіше цей стан з погляду опозиції, Охримович відразу, з характерним для нього емоційно-нервовим напруженням його мови, заявив про таке становище його опозиційного середовища до всього того, про що йшлося в щойно започаткованих переговорах між ЗЧ ОУН і УРДП, що не лишалося жодного сумніву, що воно майже цілком негативне.

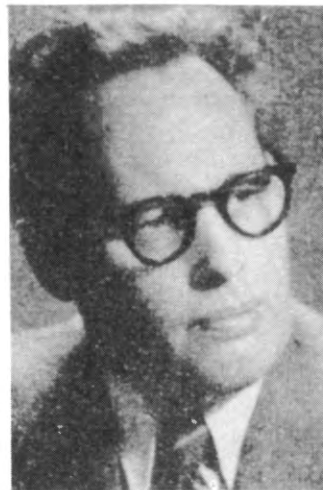
Він казав, що вони (тобто „угаверівці“) з усіма цими „потягненнями“ Бандери не мають нічого спільного й тим не зацікавлені. Як речники „краєвої визвольно-революційної боротьби, яку за кордоном репрезентує ЗП УГВР“, вони, казав він, „проводили переговори з УНРівським емігрантським центром з метою забезпечення єдності української визвольної політики на еміграції і в Краю, тобто — щоб скерувати українську політичну діяльність на еміграції в напрямку підтримки й допомоги краєвій боротьбі УПА й революційного підпілля. Але, казав він, „із тим емігрантським партійницьким політиканством, що називається консолідацією на базі Державного Центру УНР, а насправді є лише творенням закордонного уряду для України на базі варшавської традиції міжвоєнного уряду УНР, спільної мови не можна було знайти“. Якщо ж, казав він, „Бандера тепер знайшов таку спільну мову, то це лише свідчить про те, як далеко зайшло земігрантщення в проводі закордонних частин ОУН“.

„Це ж саме, — казав далі Охримович, — стосується й УРДП та залицянь Бандери до неї після того, як з неї вилося її революційне ядро в особі майстрєнківської групи, бо Багрянний в УРДП, як і Бандера в ЗЧ ОУН — оба сповзакють в емігрантський опортунізм масової більшості їхнього таборово-діпівського членства“. Говорячи далі про потребу консолідації революційних політичних сил на еміграції — з орієнтацією їх на ту визвольно-революційну боротьбу в Україні, що її репрезентує ЗП УГВР, Охримович висловлювався похвально

про „майстрєнківську ліву групу УРДП, яка, мовляв, має, саме таке наставлення, бо ідейно-політичні позиції цієї групи сходяться з позиціями визвольно-революційного підпілля й УПА в Україні. Взагалі все, що говорив тоді Охримович, звучало так, ніби крім того, що пов'язане безпосередньо з визвольно-революційною боротьбою „в Краю“, нічого більше його не цікавило. Із попередньої розмови з Прокопом я знав, що цей спрощений підхід до складної проблеми взаємовідношення закордонних і вітчизняних чинників в українських визвольних зусиллях різними засобами не зовсім відповідає поглядам на ці справи всіх „угавєрівських“ опозиціонерів. Але й без уваги на емоційні перебільшення Охримовича, з його представлення позиції угавєрівського середовища було ясно, що в тій справі, про яку йшлося в моїх переговорах з УРДП від імени ЗЧ ОУН, партнером це середовище не буде. А щодо самого Охримовича, то з цієї розмови з ним у моїй пам'яті образ цього революційного ідеаліста, в якого слово не розходилося з ділом, лишився таким, що коли 1954 р. стало відомо про його розстріл в Україні, куди він десь на початку 50-х рр. подався для підпільної діяльності, його трагічна доля не була для мене загадковою, а досить самозрозумілою.

(Закінчення в наступному числі)

ЯК МАЛО В НАС ЗМІНИЛОСЬ

Іван Багрянний про УРДП та про себе

Іван П. Багрянний вклав багато труду, старань і енергії не лише в українську літературу, але також в українське політичне життя. В червні 1945 року Багрянний мешкав в Авгзбурзі, в Німеччині, й там написав дві праці: „Соціально-політична програма“ та „Наші позиції“ — політичне наświetлення програми нової партії, яку він назвав Українською Демократично-Республіканською Партією, скорочено УДРП. У вересні 1945 року Ів. Багрянний зацікавив ідеєю створення нової партії багатьох своїх друзів. У січні 1946 року в Новім Ульмі відбулося засідання основоположників партії, яка почала зватися УРДП (Українська Революційно-Демократична Партія). Перший з'їзд відбувся 8-10 серпня 1947 року в Регензбурзі в Німеччині. На другому з'їзді УРДП 15 і 16 травня 1948 року в Новім Ульмі на генерального секретаря Центрального Комітету партії вибрано Івана Багрянного (перед тим був Григорій Костюк), який займав цю посаду аж до смерти в серпні 1963 року.

В архіві УРДП зберігається багато цікавих листів відомих членів УРДП, таких як Іван Багрянний, Василь Гришко, Михайло Воскобійник, Віталій Бендер, Григорій Костюк, Семен Підгайний, Тарас Бульба-Боровець, Федір Піридо, Федір Гаєнко, Іван Дубинець, Павло Маляр, Валентин Новицький, Павло Шадурський, Петро Волиняк, Микола Смолянський, Юрій Дивнич, Григорій Китастий, Анатолій Калиновський та багато інших.

Нижче містимо лист Івана Багрянного до Петра Михайловича Шинкаря, одного з основоположників УРДП, друга Багрянного, активного громад-

КРЕДИТОВА СПІЛКА „СОЮЗ“

КОРИСТАЙТЕ З УСІХ
ФІНАНСОВИХ ОБСЛУГ
КРЕДИТОВОЇ СПІЛКИ

„СОЮЗ“

2299 Bloor St. West 406 Bathurst St.
Toronto, Ont., M6S 1P1 Toronto, Ont., M5T 2S6
Tel. 763-5575 Tel. 363-3994

9:30 am-6:00 pm	Понеділок	12 noon-5:00 pm
9:30 am-6:00 pm	Вівторок	10:00 am-5:00 pm
9:30 am-6:00 pm	Середа	10:00 am-5:00 pm
9:30 am-8:00 pm	Четвер	10:00 am-5:00 pm
9:30 am-8:00 pm	П'ятниця	10:00 am-7:00 pm
9:00 am-3:00 pm	Субота	9:00 am-3:00 pm

ського й політичного діяча в Німеччині та в США. Текст отримано від ген. секретаря УРДП Ол. Коновала.

Інші цікаві листи будемо друкувати в наступних числах журналу „Нові Дні“. Надрукуємо, очевидно й листи провідних діячів інших українських партій, якщо отримаємо такі з авторитетних джерел.

Редакція

21 січня 1954 р.

Дорогий Петро Михайлович,

Дякую за листа. Нічого не маю проти Вашого (американського) варіанту розв'язання справи з з'їздом¹. Хоч Канада має інші міркування щодо цього й щодо інших проблем нашого сьогодні. Все це треба узгоджувати. Крім того, ще не вирішені деякі питання переміщення деяких осіб до Європи в зв'язку з радіо², а це також заважить. Все це треба враховувати.

З мого боку може не гарно реагувати на всі ці речі моментально, але, як бачите, ситуація увесь час скомплікована й комплікується непередбаченими речами — от взяв і вмер Президент³. Маємо величезний в зв'язку з цим клопіт. Наші союзники по УНРаді взяли й оголосили декрет, ніби то в імені президента Лівіцького, про новий ВО⁴, не узгодивши цього з нами і навіть не спитавши нашої думки, — знову маємо коломиюку. І т.д. Все це так просто одним махом не розв'яжеш. З УНРади ми вийти не сміємо, а лишатися в УНРаді — це колосальна боротьба за свою честь, за свій престиж. Оце були в мене товариші (бо перебування в санаторії мене не врятувало від справ, які повзуть за мною, як тіні, як туман) і ми вирішили: я, після зречення від президентури⁵, також маю здати голову в УНРаді і навіть вийти з Президії. Я маю взятись до партійної роботи й до літератури, якщо вилікуюсь. А не вилікуюсь — на цвинтар, доповнивши там бригаду унрадівську.

Але зректися головства і вийти з Президії я не зможу до сесії, треба відчитатися і здати все по правилу. Тому мушу ще сушити голову й тріпати нерви з тією Сесією. Ось це все причини, що з відповіддю нашою на ваші проекти виходить деяка за-тяжка.

Купуйте продукти в наших вигідних крамницях

SWANSEA IGA SUPERMARKET

П. Божик і С. Станько — власники

2295 Bloor St. W
1094 St. Clair Ave W.
1304 King St. W.
Toronto, Ont.

Тепер, — є одно питання, яке ви добре не продумали. А саме: центр політичної партії кожної, якщо вона хоче бути політично активна й відігравати роль, мусить бути в Європі. Це поза дискусією. Інша справа, хто в тім центрі буде, але, повторюю, це справа десята. Зверніть увагу, що всі російські партії поперецягали центри до Європи, а також партії інших націй з СРСР. Над цим треба задумуватись. Для мене покищо одно ясно абсолютно — брак людей в Європі може загубити справу, або дуже її ускладнити, але перенесення центру до якоїсь іншої, заокеанської країни справи не піднесе й на той рівень (щодо політичного значення), який ми маємо нині. Не реагуймо на бо-лото й ріжних ідіотів, що нас побороють, реагуймо на те, як ставляться чужинці (політичні ді-ячі) до нашого руху. Це те саме, що й перенесення УНРади кудись з Європи. Тут лежить для УНРади колосальна небезпека. Ось це все я говорю для то-го, щоби нам було ясно, що вся проблема куди складніша й тяжча аніж здається.

Так само, наприклад, і щодо преси. Легко ска-зати — перенести „Українські вісті“ до США. Ну, а потім? А дев'ять років праці тут і надбану тех-нічну базу й надбаний політичний капітал так і по-хоронити? А „Освобожденіє“? Це ж колосальний політичний здобуток! Але цей здобуток може ро-сти й давати політичні проценти **тільки в Європі**. В США це буде не більше „Східняка“⁶ та й навряд чи ми зможемо його видавати в США. Чи това-риші над цим думали? А Легіон Симона Петлюри? Це, панове, жоден жарт, по-при всі недотягнення — це величезної політичної ваги справа. Ви всі слухно зауважуєте, що це все тяжко тягти. Тяж-ко, дійсно, це ми тут найкраще відчуваємо. Але найлегше — все покинути. Але хто ж кидає справу через труднощі тільки? Ви всі кажете, що маси наші та прихильники стогнуть від збірок для нашої преси. Дійсно, це тяжкувато. Але з другого боку — може, якраз ті маси мусіли би мати задоволення й гордість, що вони беруть участь бодай своєю ко-пійкою в творенні великої справи. Та ж участь у спільній великій праці — це є чинник і організу-ючий і виховуючий. Я знаю, що наші маси (за ви-нятком окремих одиниць) не розіпнуть нас за збірки на нашу пресу та на нашу працю взагалі, бо ліпші з них розуміють, що вони прийшли на емі-грацію не для пияцтва чи перетворення на міщухів і чужий погній, а для боротьби. І вони борються чим можуть. І дуже добре, що ми вміємо їх впрягти бодай чимсь до загальної участі в великій ділі.

Нарешті є ще моменти, які не можна так просто спускати з ока, а саме: в Європі, зокрема в Англії й Бельгії, існують сильні партійні організації. То що ж ми їх покинемо й без них ту всю справу розв'яжемо? З'їзд у США й Канаді — це добре, але як туди прибудуть делегати з Англії, де все таки є понад 300 членів партії. І, якщо ви хочете, товариші, знати, то „Українські вісті“ тримаються головним чином за рахунок Англії та Бельгії. Че-

рез те я прошу Вас не гарячіться й не гнівайтесь на нас. Я боюсь, що у вас там у декого трохи панічні настрої через чийсь кепський сугестії. Так зле не є тут, як декому здається, дорогий Петро Михайлович. Та й що змінилося за останній рік чи два? Нічого, щодо кількості працівників тут. Всі ті люди на місцях, навіть прибули нові такі як Созонтів, Чорноморський та ін. Дорогі мої друзі, зрештою суть не в тім, де ми поставимо центр, а в тім, як ми працюємо. Як не хочуть наші публіцисти нажати і забезпечити матеріалом „Наші позиції“, то нічого не зміниться від перенесення їх територіально. Вони так само не будуть виходити і в США.

Але я повторюю, я не проти здійснення ваших плянів. Тільки треба все добре зважити. Може не треба хапатися, а випробувати тут всі можливості, вичерпати ті можливості до кінця, а тоді вже робити кардинальну ломку, перестановку, перетасовку.

Обіцяю Вам усім, що після закінчення справ УНРадівських, тобто після сесії, ми зберемо спеціальну тут широку нараду, з представниками Англії й Бельгії, Австрії й Франції (Ви ж не знаєте, що нині в Франції сильна наша організація) й зробимо розгляд всіх пропозицій і проєктів та й подамо наші пляни й проєкти для вашої уваги, для обміну думок.

Тепер персональні мої справи: Лікуюсь. Але думаю, що при двосторонньому ТБЦ⁹ навряд чи через півроку (ба, навіть через п'ять років) мене пустили б до США. Поминаємо вже моменти інші, оту опінію, що її робила й робить мені ріжна сволота, протягом років (8 років) засипаючи американські органи доносами. Так що то безнадійна справа, щодо мого переїзду кудись. З низки мотивів, як бачимо. Але то зрештою не має значення. Я думаю, що ми відбудемо з'їзд¹⁰ ПАРАЛЕЛЬНИЙ ПО ВСІХ КРАЇНАХ за єдиною програмою. Але не хочу забігати наперед. Я є дисциплінований і підпорядкуюсь волі більшості завжди.

Дуже дякую друзям і Вам за допомогу. Ремонт¹¹ посувається вперед. А тепер таке: Дуже мене огричив кінець у Вашому листі, дорогий Петро Михайлович. Та невже й Ви піддалися розтліваючій ворожій пропаганді щодо мого прізвища. Боже мій! Поперше, яке ж те має значення? Ми ж з Вами тут знаємось вже скоро десять років і Ви могли простежити, що ж за людина з тим прізвищем і що вона робить, що вона зробила за ці довгі роки, в усіх людей на виду. А подруге: в підсоветській пресі, такий як літературні журнали „Глобус“, „Життя й Революція“, „Червоний Шлях“ тощо моє це прізвище з'явилося в 1925 році й відтоді існувало з налічкою „контрреволюціонер“, „куркульський ідеолог“ тощо. З цим прізвищем я відбуду біля 9-ти років тюрем і таборів. З ним був в партизанці національний. Чого ще від мене людям треба? Ви боїтесь що вмерете й не знатимете прізвища вашого лідера. Прізвище Вашого лідера, якщо Ви його шануєте, — Іван Багряний. Іншого в нього прізвища немає. Чи Вас цікавлять прізвища різних моїх родичів? Тих прізвищ мільйон. А зрештою Ви

неуважні. Ви могли б щось відносно прізвища вичитати в брошурі „Чого я не хочу повертатися ...“ Я був йолопом, пишучи й публікуючи ту брошуру, думав, що світ втрутиться в советське пекло й охоронить мій рід від кари за мою правду, і через те проблякнувся з своїм прізвищем. Світ не втрутився, а я відтоді посивів... Але яке кому до того діло. Підкреслюю ще раз, що моє власне прізвище, з яким я живу все своє життя, Вам давно відоме. І це законне моє прізвище навіть за советським паспортом. І в цьому вся моя біда, власне біда мого нещасного роду, що я існую на світі. Прізвище Вашого товариша по партії й вашого лідера більш законне аніж прізвище Ленін чи Троцький, чи Сталін, чи Леся Українка, чи О. Олесь, і т.д., і т.п., бо його прізвище було й є таким не тільки фактично, освячене працею й муками, а й юридично, зафіксоване в советській паспортизації та у всіх канцеляріях і реєстрах ГПУ-НКВД й Бамлагу.¹²

Однак щодо прізвищ наведених вгорі, по при загально знану їхню вигаданість хіба комусь спаде на ум послуговуватись замість „Леніна“ — „Ульяновим“, а замість „Лесі Українки“ — „Косачем“. Косачів було дочорта, але Леся Українка тільки одна в усій історії. І Ульянових було дочорта, але Ленін був один. З цього мораль, — прізвище створюється людською працею, а не випадковим збігом літер. Володимир Винниченко був в українській історії один і то тому, що він був геніальний письменник, решта (безліч) Винниченків злетіла, як полова і їхні прізвища нічого не означають.

А тепер ось що: за цариці Катерини в Росії була метода боротьби з політичними ворогами така — відбирати у них їхнє ім'я та прізвище, оскільки воно популярне в масах і тому небезпечне, бо означає конкретне політичне вірую. Ось цю саме методу хочуть застосувати інспіратори боротьби супроти мене зокрема, й супроти нас взагалі, оцією боротьбою навколо мого прізвища. Але я на ту свистопляску, як Ви знаєте, не реаую, бо реагувати, значить допомагати тим ворогам, уже хоч би тим, що виказувати серйозне ставлення до їхньої метуші. Вам же, дорогий Петро Михайлович, скажу, проковтнувши гіркоту Вашої дружньої пілюлі (Ви навіть не уявляєте, що то вийшла за пілюлю, бо я бачу, що ворожа пропаганда не пропадає марно, захитуючи навіть друзів), отже скажу от що: — колись Ви приїдете до мого міста, рідного, до Охтирки, підете на Соборний цвинтар і там на хресті мого батька й моєї матері прочитаєте моє прізвище. Вам, там покажуть, де той хрест стоїть, бо думаю, що люди не забудуть мене в моєму рідному місті. А якщо той хрест власть до того часу висмикне, або бідні люди сплять, то спитаєте на Нижче-Котелівській вулиці номер 51 в того, хто там житиме, хто жив під цим номером раніше. Він скаже. А якщо й номера такого не буде, бо вулиці переплянують, то спитаєте, де була перед Другою світовою війною така от вулиця, а на ній де був 51 номер. Але це, може, довго чекати, через те покищо спитайте просто в отця Данилевського¹³ (він

десь там і Ви його знаєте, це мій колишній **очкар** в тюрмі), — з ким йому робили очну ставку в 1938 році в Харкові на Чернишевській в тюрмі УГБ-НКВД? Що то була за людина й яке вона мала прізвище, проти якої він очкарував під примусом слідчого? І в чому її обвинувачувано? І що він про ту людину знає з її рідного міста та про її друзів?

Я би Вам не писав так багато на порушену тему, якби я Вас так не шанував і якби мені не було гірко на душі. Вибачайте, якщо стиль може не зрівноважений. Але сказати по-правді, так мені дурневі й треба. В роки скринінгів, точніше в 1946 році, тоді коли всі ДіПі ховалися за кількома псевдами, я зробив навпаки, — демонстративно відкинув псевдо (яке прибрав був) ! виступив під власним прізвищем. Бо хотів, щоби мої виступи й моя боротьба не була анонімовою, а була підперта справжнім прізвищем, що має за собою не абияку історію й яскравий політичний паспорт, зареєстрований таки в советській пресі, де мене розпинали. Я вірив, що ті советські органи розпинання, такі як журнал „Критика“¹⁴ тощо, можна знайти на еміграції й в них люди й чужинці побачуть мій політичний паспорт (якого має мало хто інший на еміграції, й яким я можу гордитися). І я не помилився. Тільки люди тут подуріли, для них біле стало чорним і все поперекидалося догори ногами; маю на увазі всіх отих клепаців.

На тім дозволю собі кінчати. Скажу лише на останку: не хвилюйтесь, дорогий Петро Михайлович, щодо мого прізвища. Все в порядку. До речі, дуже прошу Вас не прозрадити абсолютно нікому тих деяких даних, що я їх навів в цьому листі, як от назва вулиці, номер хати тощо, бо з цього скористаються провокатори для надання правдоподібності своїм провокаціям. Так вони клепають вже ось вісім років, але то все собачий брехіт.

А ще прошу Вас — забути про те, що я Вам показав пальцем на брошуру „Чому я не хочу вертатися...“ і на певне прізвище в ній, (ідеться про прізвище мого роду). Не показуйте самі пальцем на це нікому. Нехай клепаці клепають що хочуть, але нехай не здумають тягати це прізвище по своїх брудних репильках. Для Вас же пораджу ось що: якщо когось зустрінете з села Куземен походженням, то спитайте так, ніби знічев'я, чи є й чи був у Куземені такий рід Івана Кривуші (це мій дід, але не по матері, а по батькові) — і він Вам розкаже напевно, якщо то буде старша людина, чи був і що то був за рід. Бо то був знаменитий рід. І то власне про його трагедію розказано в брошурі „Чого я не хочу“. Але досить. Взагалі то є дивовижні й дикі речі — те, що твориться тут. Вітаю Вас сердечно. Привіт друзям. Привіт Вашій Родині.

З пошаною Ваш —

Іван Багрянний

питання мого „псевда“. Посилайте їх під три чорти, це буде найкраще. Бо жаден чесний і порядний політичний діяч, не стане вдаватися до такої хамської методи, на це здібні й так можуть чинити тільки політичні дурні, шукаючи „псевда“, риючи, як та свиня під дубом. І не треба Вам з тими папами грати Тяпкіна-ляпкіна, як Ви пишете.

А щодо „того світу“, то Ви там зустрінетесь з моїм родом та й поговорите.

І. Б.

ПРИМІТКИ ОЛ. КОНОВАЛА

- 1 Провід ОУРДП (Об'єднання Українців Револьюційно-Демократичних Переконань) домагався відбутися 4-ий з'їзд УРДП в США.
- 2 Мова про працю в радіо „Свобода“ в українській секції в Мюнхені.
- 3 Андрій Лівіцький — юрист, визначний громадський і політичний діяч, Президент УНР в екзилі.
- 4 Виконний Орган УНР.
- 5 Деякі партії в УНРаді настоювали, вибираючи Ів. Багряного на голову УНРади, щоб він підписав заяву-відречення не кандидувати на президента УНР.
- 6 „Освобождение“ — орган міжнародного революційно-демократичного руху народів СРСР який виходив у роках 1953-59 російською мовою при „Українських вістях“. Вийшло 59 чисел. В нім співпрацювали діячі різних поневолених народів.
- 7 „Новое русское слово“ в Нью-Йорку видавало як додаток до цієї газети „Східняк“ українською мовою, як орган українських федералістів. Виявилось, що його видавало лише кілька малоросів з українськими прізвищами та росіяни.
- 8 „Наші позиції“ — офіційний орган УРДП. До цього часу вийшло 32 числа.
- 9 Туберкульоз — хвороба легенів
- 10 Замість плянованого паралельного з'їзду відбуто 4-ий з'їзд УРДП 12 і 13 березня 1955 року в Новому Ульмі, але тези доповідів було розіслано усім крайовим організаціям ще перед з'їздом. Всіх з'їздів УРДП відбулося дев'ять.
- 11 Автор говорить про лікування в санаторії.
- 12 БАМЛАГ — означає Байкало-Амурської Магістралі Лагері. Побудували магістралю-залізницю, засланці й каторжники, що жили в „трудових поправних лагерьх“, які офіційно звалися БАМЛАГ.
- 13 Отець К. Даниленко-Данилевський член ЦК СЗСУ (Союзу Земель Соборної України), партії яку тоді очолював Вол. Доленко й яка разом з емігрантською СВУ старалися компрометувати Багряного. Про нього Багрянний писав в статті „Камо грядеши?“, що появилася в 1955 році в „Українському Прометей“. Як відгук на неї от. К. Даниленко-Данилевський прислав листа, в якому твердить, що все, що написав Ів. Багрянний в „Саді Гетсиманському“ про переживання в тюрмі в Харкові є „непідкупна, страшна, трагічна правда“.
- 14 Журнал „Критика“ — орган ЦК КП(б)У ч. 10 за 1931 рік помістив статтю О. Правдюка під назвою „Куркульським шляхом“ проти Ів. Багряного. Після появи цієї статті його ув'язнили й заслали в концтабір. Ця стаття була передрукована „Прометеем“ в 1959 році під назвою „Більшовики про Івана Багряного“.

П.С. Ви турбуєтесь, що робити коли Вас питають деякі „з числа солідних людей та представників інших угруповань“, як Ви пишете, „зачіпаючи

20 РОКІВ УКРАЇНСЬКОГО „ЛІКАРСЬКОГО ВІСНИКА“ Д-РА ПАВЛА ДЖУЛЯ.

Приємно поділитися з українською громадою вісткою, що сповнилося 20 років невтомної та цінної редакційної праці д-ра Павла Джуля, що зредагував і видав 70 чисел „Лікарського Вісника“, єдиного україномовного лікарського журналу.

Д-р Павло Джуль як практикуючий спеціаліст в отоларингології та професор Медичної школи Вейнського університету в Детройті, вивчив і поширив українську медичну термінологію та підніс рівень „Лікарського Вісника“ на найвищий щабель. Він поміщував у журналі свої наукові праці і статті з отоларингології, а також наукові праці інших українських спеціалістів і науковців. За це належить йому велика вдячність від Українського Лікарського Т-ва і визначне місце серед українських науковців-медиків та редакторів.

Найновіше (115-те) число „Лікарського Вісника“ має 64 сторінки друку і в його першій частині є п'ять наукових статей:

Д-ра Юрія Грицеляка про лікування пролежнів (бедсорс), д-ра Андрія Олеарчика і Джорджа Маговерна про відновлення зворотного кровопостачання до серцевого м'яза, д-ра Володимира М'ялковського (з Мюнхену) про роздрібнення ниркових каменів шоковими хвилями.

Після цього слідує цікава стаття д-ра Юрія Бережницького про святих Косму і Дам'яна — лікарів безсребренників, та стаття д-ра Ярослава Туркала про першу медичну книжку українською мовою д-ра Сергія Подолинського п. заг. „Життя і здоров'я людей на Україні“, що була надрукована у 1879 в Женеві, Швейцарія.

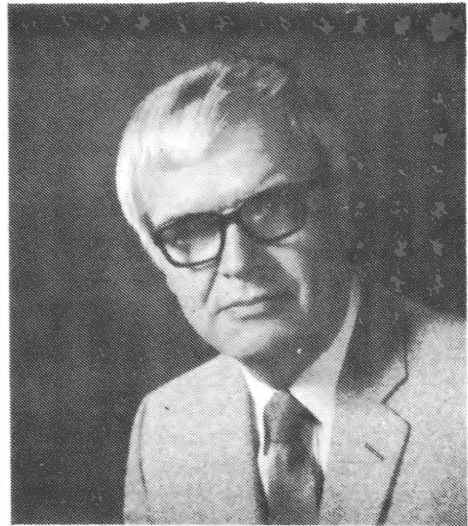
В редакційній частині маємо цінну і цікаву статтю редактора д-ра Павла Джуля про комерційні пляни медичного обслуговування. В ній д-р Джуль критикує комерційні намагання „околго-сплення“ медицини, він традиційною практикою, що зберігає високі етичні і здоровельні вартості на добро людського роду.

В третій частині д-р Джуль подає короткі, але цікаві звіти з фотографіями про медичні конференції та з'їзди в Ямайці (січень 1986 р.), у Філадельфії (травень 1986 р., про наукову конференцію Українського Лікарського Т-ва в Австралії (жовтень 1986 р.)

В четвертій частині є надрукований короткий біо-бібліографічний нарис про заслуженого лікаря-журналіста та громадського діяча д-ра Михайла Логазу з нагоди його 80-річчя, а також гарна рецензія д-ра Джуля на книжку д-ра Логази „Таке то в нас життя“.

В п'ятій частині шановний редактор подав нам огляд медичної літератури в Україні, там є цікава стаття про старовинні львівські аптеки.

В останній частині є подані посмертні біогра-

Д-р Павло Джуль

фічні згадки і некрологи про проф. д-р Валентину Радзимовську, проф. д-ра Василя Плюща, д-ра Нарциза Лукіяновича, д-ра Юліана Політила, д-ра Теодора Чайківського, д-ра Ігоря Шалаута, д-ра Ігоря Кодельського, д-ра Михайла Сайкевича, д-р Людмилу і д-ра Константина Бризгунів.

Кінчаючи цей допис-рецензію, хочемо зложити велике признання й подяку д-рові Павлові Джулеві за довголітнє зразкове редагування нашого „Лікарського Вісника“ та бажаємо йому многих літ та багато сили для дальшої його цінної праці на добро нашого Товариства та на добро української медичної науки.

Д-р Павло Пундій

І ми щиро вітаємо нашого давнього читача-передплатника доктора і редактора Павла Джуля з його ювілейною датою та бажаємо йому дальших успіхів у його цінній професійній, науковій і громадській праці.

Редакція „Нових Днів“

ЗДОРОВИЙ і СМАЧНИЙ ХЛІБ

та інші печива випікає

Українська пекарня

THE FUTURE BAKERY

власниками якої є

Ірина і Роман Вжесневські

з родиною

735 Queen St. W., Toronto, Ont.

Tel. 368-4235

НЕ ВДАВСЯ НОВИЙ ПЛАН ОПОЛЯЧЕННЯ ЛЕМКІВ

(Чому польський поет Єжи Гарасимович
придобрювався до лемків?)

Хто такий Єжи Гарасимович?

Про Єжи (Юрія) Гарасимовича ми вже писали при іншій нагоді. Він сучасний польський поет, живе в Польщі, пише польською мовою, але чомусь раніше признавався (тепер уже перестав) до українства. В одному інтерв'ю, яке він дав понад два роки тому журналістові М. Мокрому і яке було надруковане в часописах, Єжи Гарасимович заявив, що він походить з українського роду, який перед 200 роками спольщився, що він досі греко-католицького обряду й що в його жилах тече українська кров, яка буриться, коли він бачить кривду, заподіювану поляками українцям. В цьому ж інтерв'ю він сказав, що хоч пише польською мовою, уважає себе „польсько-українським поетом“.

Ми тоді заявили, що немає в письменницькому світі такого дива, щоб якийсь поет чи письменник належав до двох національних літератур. Письменник звичайно належить до літератури того народу, мовою якого він пише свої твори. Наприклад, Джозеф Конрад хоч по-національності був поляк (Юзеф Корженевський), але тому, що писав свої твори англійською мовою, він є англійським, а не польським письменником; те саме стосується і до Миколи Гоголя: він був українцем, але тому, що свої твори писав московською (цебто, російською, — Ред.) мовою, то він є московським, а не українським письменником.

„Польсько-українським“ поетом вважав себе Єжи Гарасимович тому, що він у деяких своїх віршах польською мовою писав про лемків, лемківські церкви, лемківських святих в іконостасах церков тощо. Цим писанням йому вдалося збаламутити українців у Польщі і про нього стали писати в тижневику „Наше Слово“ та в літературному місячному додатку „Культура“, які виходять у Варшаві, що він „український поет“. Цікаво відмітити, що Є. Гарасимович, хоч ніби то „прихильний до лемків, він ніколи не назвав їх українцями, а їх регіональною назвою „лемки“, або старою нашою назвою „русини“.

Та прийшов час, коли Є. Гарасимович сам виявив, що він, хоч і походить з українського роду, є ненависником українців і всього українського. Крім ненависти до українців, він перебрав від поляків ще й валенродизм, який застосовував до лемків щоб їх перетягнути від українського народу до поляків. (Термін „валенродизм“ походить від твору Адама Міцкевича „Конрад Валенрод“, у якому Міцкевич прославив поляка, який, будучи воїном пруського військового ордену „Хрестоносці“, вда-

вав німця, а ставши найвищим провідником ордену — у битві з поляками зрадив німців, перейшов на бік поляків і цим допоміг їм перемогти Хрестоносців. Коли ж Гарасимовичеві не вдалося перетворити лемків на поляків — він смертельно розсердився і тепер лає „невдячних“ лемків та всіх українців.

Єжи Гарасимович без маски „прихильника лемків“

Даймо слово Гарасимовичеві, хай він сам розкаже про свою роботу. В часописі „Газета Краковська“, з 11-го червня 1986 року, появилася стаття п. з. „Хваст пломенистий і злочинний — бурян націоналізму“ з підзаголовком „Розмова ‘Т.К.’ з Єжи Гарасимовичем“. Цю розмову-інтерв'ю з Є. Гарасимовичем провадив Войцех Клеміато. Ось вона майже в цілості:

Клеміато: Ви один з перших, що виступили в обороні лемків, коли ще висіла заслона мовчанки над їхньою долею, тож нічого дивного, що вони хотіли б бачити Вас проголошувачем їх справ і хорунжим (прапороносцем) їхніх народних прапорів.

Гарасимович: Але не бунчужних прапорців націоналізму (очевидно, українського націоналізму, — С.Ж.). Правда, долею лемків я цікавився здавна. Своє дитинство я провів у східних Карпатах, на Гуцульщині, в околицях Ворохти. Звідти, і по своїх предках, я виніс sentimento до Лемківщини. Вже в 1959 році я написав „Елегію Лемківщини“, а пізніше „Ліхтар Руський“, у котрих вказував на кривди лемків і бойків (Чому тільки лемків і бойків, а не всіх українців, насильно переселених на понімецькі „відзискані землі“? — С.Ж.). Там я також критично поставився до українського націоналізму. Отже маю моральне право забрати ще раз голос у справах, котрі прийняли не такий зворот, про який я допоминався не раз і не два.

Клеміато: Так дуже вивів Вас з рівноваги вечір у честь Тараса Шевченка, зорганізований лемківською громадськістю? Про цю подію писав недавно досить широко, здається, „Тигоднік Повшехні“.

Гарасимович: Здивувало мене таке велике число пісень і дум козацьких, десть ген, з глибини України, штучно впроваджених до лемківських і бойківських фолклірних гуртків. Чейже це зовсім чуже й далеке краєвидові Б'єщадів чи низького Бескиду. (Чуєте, куди загинає п. Є. Гарасимович — „великий оборонець лемків і бойків“? — С.Ж.) Прислівна квітка до лемківського кожуха? Один визначний знавець цих спільнот сказав мені: „Полтава під Косанчею — це хіба перебільшення“. Де котрі фолклірні гуртки нагадують передоднягнені: козацькі шапки, буфасті шаравари, випущені на чоботи. Єдиний гурток, що вірно тримався бойківського і гуцульського фолкліору на цьому вечорі — це „Сусідойки“ з Лідзбарка Вермінського. Розчарування спричинив мені гурток „Лемковина“ з-під Горлиць, впровадження якого до виступу на телевізії коштувало мені багато здоров'я, стільки було з цим клопотів. І якраз ця „Лемковина“ та-

кож починає раптом змінюватися в якийсь гурток з-під Житомира чи Черкас. І також оспівує з захопленням, гідним кращої справи, козацьких вороних коників! (Він, мабуть, хотів би, щоб вони співали про польських уланів чи „гусарів“, які „пацифікували“ українське населення в 30-их роках, — С.Ж.) Невже забувають, що живуть серед поляків? Раніше траплялося, що „Лемковина“ співала й польські пісні, а тепер якось дивно з цим притихли.

Клеміато: „Сьогодні можу вважати, що сторінка Лемківщини в моєму житті є закінченою сторінкою, що нині спокійно можу відійти, бо появилися наслідники і продовжувачі цих справ“, — так сказали Ви рік тому „Газеті“, маючи на думці, між іншим, лемківських поетів. Чи Ви і нині спокійні?

Гарасимович: Ще раз мушу вернутись до згаданого шевченківського вечора, що відбувся в Краківській філармонії. Виступив там лемківський поет, з сердечної гостини якого я користав кількаразово. Його вірш говорив про кривди, вчинені лемкам поляками. Справді, були такі кривди. Я писав про них десятки років, але ніколи не згадував, що і я разом з кількома мільйонами поляків залишив родинний дім, краєвид дитинства з бараковим костюлом, що і я кілька днів їхав у товарових вагонах. Ніколи не рвав я з цього приводу одежі і не жалівся, бо це не лежить в моїй вдачі.* Тим часом той лемківський поет зробив з цього головну тему своєї творчості. Хай, — це його справа. Коли ж він одначе починає виступати як український поет і пише „Час вертатися в родинні гори з ім'ям українського роду для лемка“, то ситуація діаметрально змінюється. Як український поет, може, написав би він щось на тему польських кривд, так як я — польський поет — писав на тему лемківських кривд? Може щось написав би на тему фашистського „уряду“ Стецька, котрий з ласки гітлерівських німців „урядував“ у Львові кількадесять годин? Щось на тему приходу до Львова СС „Галичина“? Ще дитиною бачив я їх вмарш до міста, принаймні на Янівських рогатках. І як дитина був

свідком нелюдського терору, який розпутано відносно поляків, жидів і тих українців, котрі не хотіли погодитися з ганебною ролею коляборантів. (Тут треба спростувати кілька неправдивих тверджень п. Гарасимовича: 1) щодо „кривд“, що їх поляки зазнали від українців. Так, під час війни українці проганяли зі своїх теренів польських окупантів, як поляки прогнали зі своїх теренів німецьких окупантів. Якби українці били поляків десь у Конгресівці, чи у Познанщині, тоді робили б полякам кривду. З українських земель полякам треба було забратися добровільно, то й не було б жодних „польських кривд“; 2) Щодо „уряду Стецька“, п. Гарасимович сам собі заперечує: як міг той уряд постати „з ласки гітлерівських німців“, якщо вони „дозволили йому урядувати“ лиш кількадесять годин і зараз його заборонили, а членів арештували і запроторили до концентраційного табору? 3) Відносно дивізії „Галичина“: про який її „вмарш до Львова“ і про який терор маячить п. Гарасимович? Правда, ми створили дивізію „Галичина“ (в 1943 році!) по боці Німеччини, бо не могли створити по боці альянтів, союзниками яких були наші вороги — Московія і Польща. Але з того, що нас німці обдурили і не допомогли нам створити українську незалежну державу, бо самі плянували володіти Україною, полякам немає чого радіти: також альянти обдурили поляків і віддали Польщу „під опіку“ Московії.)

Як Гарасимович намагається відірвати лемків від українців

Клеміато: В цьому місці мушу пригадати Ваше генеральне застереження з минулорічної розмови: „...ні в якому разі не вільно утотожнювати банд УПА, бандерівців, з цілим українським народом. Ніхто інший, як самі українці давали нам (полякам, — С.Ж.) сховища перед ворогом. З польсько-українських справ я хотів би вилучити лемків як нарід (чуєте, — не частина українського народу, а окремий нарід! — Ред.), котрий не мав нічого спільного з бестіяльством УПА“.

- Спальні
- Їдальні
- Вітальні
- Домашні
прилади
- Матраци
- Софи
- Декоративні
вироби

1995 Dundas St. E. Mississauga, Ont.
(1 km W. of Hwy 427) Tel. 624-4411

Власники запрошують Вас відвідати найбільшу в світі українську крамницю меблів і домашнього устаткування. Приязна атмосфера. Недорогі ціни.

Гарасимович: Під цими словами можу спокійно підписатися ще раз... Пересічний лемко з Низького Бескиду скаже: „Що я маю з цим спільного?“ І буде мати рацію... Натомість поет, котрий якимось на очах стає українським націоналістом, мусить не тільки одягнути вишивану сорочку, але й двигнути певний тягар моральний. Його сумління не може вдавати, що нічого не знає. Якщо вважає, що різанина польської людности на Волині не гідна згадки шляхетного і справедливого пера, якщо нічого не знає про масакру, вчинену під час відправи у костьолі в Балигороді, хай принаймні буде такий добрий і примкне з ласки своєї свою малу, мстиву і запеклу книжку кривд. Безперервнi видвигання цих кривд, у порівнянні з мартирологією польського народу, котрий у Другій світовій війні втратив шість мільйонів своїх людей, є — делікатно кажучи — грубим нетактом. Хай цей лемківський поет розправиться у вірші радше із зрадниками українського народу у фашистських уніформах, що той же народ уже давно вчинив. (З воїнами дивізії „Галичина“ не розправлявся український народ, бо ж його інтереси вони захищали. Розправились з ними московські окупанти і їхні українські наймити, пане Гарасимович, — С.Ж.). Тим часом у вірші лемківського поета лемківська дівчина йде з Кунькової, села на Горличчині, до Києва, поклонитися до землі іконам. Пізніше дає своєму синові ім'я Святослав і переминюється в українку... Треба пам'ятати, що кордони Радянської України, як і кожної іншої республіки ССРСР, є незмінні навіть на міліметр. Замість марити наяву про золоті бані і казкові часи святої Володимирської Русі, лемки повинні вийти з кольорового іконостасу на землю і застановитися радше як жити серед поляків. Вийти з непритомного націоналістичного чаду, який, мов важка мр'яка закриває все декотрим людям у долинах Бескиду**....

Клематіо: Чи застановлялися Ви над поворотом націоналістичної хвилі?

Гарасимович: Кілька років тому Польща пережила тяжкі часи. Тепер підносимо поперевертані знаряддя в нашому домі, піднімаємось по великій родинній сварці, в котрій багато хотіли добра для країни, тільки іншого. Користаючи із заколоту, піднесли голови різні вороги нашої вітчизни. Звідси дивні метаморфози, дивні перемини також у сердечних і добрих людей гір (цебто, лемків — С.Ж.), які колись були героями моїх віршів і поем. Пригадується мені пережиття з дитинства. Була осінь 1941 року. На шкільному подвір'ї містечка в Східній Малопольщі (цебто, в Західній Україні, — Ред.) мене побив гурт чубатих зухів за те, що я сказав: „хоч прізвище моє українське, буду розмовляти з вами тільки по-польськи“. Болять мене не ті побої, але націоналістичні привиди. Цього не вільно промовчувати і вдавати, що серед лемків усе впорядку.***

Клематіо: А чи впорядку, що (лемки) не мають свого часопису?

Гарасимович: Видаваний у Польщі часопис

„Наше слово“ появляється під фірмою Українського Суспільно-Культурного Товариства. Силою обставин, воно займається головню українською культурою. Багатотисячна група лемків і бойків не має де ширше проявитися... Пропоную отже засновання місячника „Лемко“ для тих, які залишилися лемками і плекають свою гарну культуру... Не бандур і не козацьких свистів (?) треба лемкам, тільки власного часопису... Говорю це все з певної перспективи, досить нахолодно, бо моє захоплення лемками давно проминуло. Лишилось трохи віршів... І непокоїть мене, що на полонинах Низького Бескиду розростається буйно. цілком незнаний в цих сторонах бурян, занесений з давно вже неіснуючих степів — хваст пломенистий і зловорожий — бурян (українського. — С.Ж.) націоналізму.

Не вдавсь Гарасимовичів плян „на знищення лемків“

З тієї „розмови“ Єжи Гарасимовича, з якої просочується їдь ненависти до українців і українства, ясно бачимо, що він запланував був хитру затію, метою якої було, підлабузвившись „великою приязню“ до лемків, відорвати їх від українців, і зробити з них спершу „окремий лемківський нарід“, а потім їх очевидно ополячити. Це був свого рода „плян на знищення лемків“.

Як знаємо з історії, поляки, щоб знищити-ополячити українців як нарід, кілька разів видумували і застосовували „пляни на знищене Русі“, але жоден з них їм не вдавсь.

Не вдавсь і плян Єжи Гарасимовича, „на знищення лемків“.

—

* Тут напрошується вияснення: між переселенням поляків з українських земель до Польщі, а виселенням з Лемківщини на т. зв. „Земі одзискане“, є велика і принципова різниця. Поляків, у тому й п. Гарасимовича, виселяли з загарбані від українців землі і везли їх до їхньої рідної польської землі, з якої колись вийшли їхні предки-загарбники. Натомість лемків поляки насильно виселяли з рідної лемківської землі, де їхні предки жили від непам'ятних часів, і везли до чужої для них землі. — С.Ж.

** Пан Гарасимович називає „націоналістичним чадом“ бажання українців відновити українську незалежну державу. Але націоналістичним чадом він не вважає польських мрій про цілком незалежну від Москви Польщу, ще й велику, Ягеллонську, „від моря до моря“, коштом українських земель. — С.Ж.

*** А чи ж відмова Є. Гарасимовича розмовляти українською мовою в гурті українських хлопців, на українській споконвіку землі це не його шовіністично націоналістичний „привид“? Це також вияв поганого виховання і некультурности.

Віктор САБАЛЬ

РЕФОРМИ В СРСР ТА ЇХНЯ ПРОБЛЕМАТИКА

В еміграційній пресі є мало серйозної аналізи процесів, що проходять в Радянському Союзі. Здебільш друкється критика, мовляв, там нічого не змінилося та й в цьому „царстві зла“ (Реган) змінитися не може.

На гадку автора цих рядків, така оцінка ситуації неправильна. На світі все міняється, такий закон еволюції; переміни, хоч би й повільні, проходять і будуть проходити також там. Не можна лише передбачити темпів розвитку, бо вони залежні від багатьох факторів: суб'єктивних та об'єктивних. Тому, що ми маємо справу із зовсім новою історичною формацією монопартійності, з її абсолютною контролею всього життя країни, доводиться ставити питання, чи можлива еволюція до ліпшого в Радянському Союзі та які головні перешкоди існують на шляху до суспільних реформ? Що робити та яким шляхом простувати, щоб оздоровити суспільні, міжнаціональні та зовнішньо-політичні від-

носини СРСР? Які завдання стоять перед реформаторами, щоб здійснити переміни?

Звичайно, існують там особливо потужні консервативні антиреформістські елементи, котрі протиставляються кожним змінам і реформам. Але треба нам на еміграції надіятись, що переміни будуть здійснені, як напевно надіється населення СРСР, бо іншої альтернативи покищо немає. Немає там ніяких познак для організованого революційного зриву, бо й при наявності серйозних кризових елементів будьяка антирежимна організація неможлива.

Орієнтації на війну та визволителів ще більше нереальні, і немає підстав надіятись, що Західний „вільний світ“ ставитиме домагання для усамостійнення неросійських народів як передумову мирної співпраці з СРСР.

Шлях реформ в СРСР натрапляє на серйозні перешкоди першою мірою тому, що маємо діло із затяжною традицією 500-річного деспотизму. Здійснення перемін вимагає не тільки доброї волі тих, що взялися за реформи, але й відповідної внутрішньої та зовнішньо-політичної обстановки поруч титанічних зусиль.

Вже другий рік намагаються Горбачов та його спільники здійснити „круті переміни“ щоб вивести країну із гострої економічної та суспільної кризи й загрозливого міждержавного конфлікту, що є на-

**Complete
Home
Comfort!**

- ☐ Автоматична, контрольована комп'ютером доставка
- ☐ 24 години, 7 днів тижнево радіодиспетчерська служба
- ☐ Продаж і служба домашнього опіального устаткування
- ☐ Обслуговуємо Торонто, Ошаву і околиці

SIPCO OIL LIMITED

83 Six Point Road, Toronto M8Z 2X3,
Tel: 232-2262

183 Bloor Street East, Oshawa L1H 3M3
Tel: 728-5138

SIPCO
Sales & Leasing
Limited

83 Six Point Road, Toronto, Ontario, Canada M8Z 2X3

Заким купити чи найняти авто
— потелефонуйте на число:
232-0557 і покличете

- Повна обслуга винайму особових і вантажних авт
- Корпоративні й індивідуальні пляни, достосовані до Ваших потреб
- Короткі й довготривалі реченці, від 6 до 60 місяців
- Винайм автомобілів усіх марок і моделей — крайових і закордонних
- Дуже конкурентційні ціни — гуртова знижка для Вас!

Андрія Стасіва або Тараса Корда.

слідком політики партократії від Сталіна до Брежнєва. Осягні намагань Горбачова покищо куці у відношенні до всебічних потреб. Дещо полегшало в культурному секторі та прийде, мабуть, до домовлення із США щодо редукції ракет середньої дальності. Нові закони, що відносяться до економіки, покищо не дали поважного вкладу для розв'язки економічної кризи та перемін існуючої економічної сталінської системи. Зрештою, покищо намагання Горбачова, може й з тактичних, а не принципових мотивів, не були спрямовані на реформу економічної системи (системи планованої крайньо-зентралізованої економіки), а тільки на деякі коректури системи в ім'я підвищення продуктивності праці. Немає також жодних перемін в національній політиці Москви.

Немає найменшого сумніву, що назріває час реформувати непродуктивну й антинародну, історично збанкрутовану систему сталінізму. Насувається питання: який є правильний шлях до здійснення перемін та які завдання стоять перед реформаторами, щоб бодай частинно розв'язати накопичені десятиліттями проблеми та покінчити з традицією деспотизму? Чи треба спершу здійснювати економічні реформи, котрі могли б простелити шлях для перемін політичних структур, як це було в історії розвитку європейських країн від абсолютизму та феодалізму до системи парламентарної демократії й економічного лібералізму? Чи навпаки: перше переміни політичних структур, як передумови економічного прогресу.

Порівняння розвитку європейських суспільств із розвитком Радянського Союзу є допустиме лише до ступеня загальних законів еволюції, незалежно від існуючих політичних структур даних суспільств. В цьому випадкові існують різниці лише щодо темпів розвитку поза рамцями загальних законів еволюції. Порівняння неможливе з наступних причин: буржуазія, що стала наслідником системи абсолютизму, була сама зацікавлена в розвитку політичного лібералізму, бо він сприяв розвитку економічного лібералізму, хоч обмежувався до суспільних середніх шарів. Народним масам він не приносив помітних користей. Навіть після скасування кріпацтва становище селян мало змінилось.

З ростом промисловості зросло число робітників, доля яких, особливо в час раннього капіталізму, була нестерпна. Це був період брутальної експлуатації праці для швидкого накопичення капіталу. Все ж, у дальшому розвитку політичний та економічний лібералізм, мимо затяжних економічних криз та мізерії працюючих (і безробітних), довели кінець-кінцем до сучасної парламентарної демократії, до створення профспілок, до розвитку економіки зросту життєвого рівня всього населення. Прийшло також до ліквідації колоніалізму. Зовсім відмінним був розвиток у Росії та Радянському Союзі після жовтневої революції. Від часу звільнення Московії від татарського ярма, закріпився там деспотизм, що перетривав цілі століття. На протязі 500-літнього існування цієї країни ціл-

ковито бракувало будьякого лібералізму і деспотична система витиснула свій слід на ментальності населення: пасивність і покірність мас, жорстокість та зухвалість пануючих.

Жовтнева революція, що була надією для людей та народів поневолених Росією царів, завершилась масовим терором сталінського апарату, націолізацією усіх засобів виробництва, брутальною та кривавою колективізацією села, створенням плянкової зцентралізованої економіки із жахливим визиском працюючих в ім'я майбутнього щастя в комунізмі.

Одночасно утвердився всеохоплюючий монополь компартії у всіх ділянках життя суспільства, з нетерпимістю до будьяких ухилів від лінії „всему-дрих“ керівників. Сталін та його наслідники перебрали також від царату традиційну політику експансіонізму, що ось завершується кривавою інтервенцією червоної армії в Афганістані.

Прийшовши в такій ситуації до влади, новий генсек Горбачов заходився біля „крутих перемін“ в Радянському Союзі, проголошуючи політику гласності й перебудови, з натяками на радикальні економічні реформи. Треба підкреслити надзвичайно складне й повне перепон та труднощів підґрунтя для цих заходів. Бар'єром для перемін в СРСР є не тільки мільйонна армія ситих бюрократів, що не бажає перемін та здачі своїх теплих позицій і привілеїв, але теж оця 500-літня традиція деспотизму, цілковитий брак будьяких демократичних структур чи хоч би куцого політичного лібералізму.

Для добра людини й народів Радянського Союзу, а також для виходу з глибокої кризи самої ж держави, її оздоровлення, є конечні такі переміни:

1. Децентралізація економіки, з далекойдучою автономією підприємств, себто звільнення підприємств від детальних, директивних вимог Держплану та адміністративного втручання міністрів в щоденну працю виробництв. Роля центральної плянувальної установи мусіла б обмежитись до орієнтаційних інформацій для підприємств. Це було б повільне введення ринкових елементів, про котрі говорили й писали вчені в Академії Наук вже понад 25 років (включно з головним економічним дорадником генсека академіком Аганбег'яном).

2. Рівночасно мусило б прийти до обмеження ролі партії в економіці (та й не тільки в економіці). Досі її роля та втручання гарантували виконання директивних плянів. Коли б відпали директивні пляни, відпала б дотеперішня функція партії. Пора б було покінчити із системою номенклатури, замінивши її системою виборів в усіх ділянках життя радянських суспільств. Це є одна із вимог Горбачова, що ніби-то тут і там десь уже практикується на низах.

3. Пора покінчити з традиційним деспотизмом, необмежених прав державної влади по відношенні до громадян. Пора затвердити законом та на практиці шанувати громадянські права і, здійсненням ідей відкритого суспільства, відійти від сталінської інтерпретації прав людини, з прийняттям інтернаціональних норм культурних народів. На першому

місці стоїть звільнення усіх в'язнів з тюрем, за-
слання та психушок, котрі були засуджені за їхні
переконання, а не за якісь протидержавні чи підта-
совані кримінальні вчинки.

4. Пора покінчити з дотеперішньою сталін-
сько-брежнєвською національною політикою куль-
турної русифікації, євнухізації та руйнування на-
ціональної самобутності неросійських народів.
Пора надати національним республікам повні
права у рішеннях, що торкаються долі цих народів.
Пора покінчити з великодержавним шовінізмом.

5. Пора покінчити з дотеперішньою політи-
кою партії в культурному житті, конкретно з ста-
лінським соцреалізмом, що довів до духовного зу-
божіння народів, включно з російським народом.

6. Потрібна радикальна зміна закордонної по-
літики, перехід від традиційного експансіонізму до
справжньої мирної співпраці з Заходом.

Всі ці вимоги й завдання складні й многогранні,
але й конечні, щоб оздоровити відносини всере-
дині Радянського Союзу та стосунки інтернаціональні.
Чи ці завдання будуть здійснені та до якого ступе-
ня, покаже час. Все залежатиме не тільки від доб-
рих інтенцій, **НЕЗАЛЕЖНО З ЯКИХ МОТИВІВ**,
але й особливо від справжності реформістських
елементів та їхньої переваги над елементами реак-
ційними, — оборонцями існуючого статус кво.

Важливе тут теж питання пріоритетів, але рі-
шення що, як і коли робити — дуже складні та
проблематичні, бо тісно взаємно пов'язані. До то-
го, все це йде згори, за ініціативою політб'юра. В
СРСР немає організованих сил суспільства, що
були б спроможні ставити перед владою вимоги та
вжити суспільного натиску, так як це було в роз-
витку капіталістичних суспільств, де опозиційні
ліві партії та профспілки були спроможні здійсню-
вати ідею соціальної справедливості. Реформи
згори проблематичні й тому, що персональні зміни
в Політб'юро можуть покінчити з реформатор-
ськими намаганнями, як сталося з хрущовськими
реформами.

Чи можливі реформи в Радянському Союзі? Так,
вони можливі. Можновладці збагнули, що так далі
господарювати не можна, що Радянський Союз
відстає з кожним роком економічно, а ще більше
технічно, що корупція, зловживання, крадіж су-
спільного майна, розгартіяш, деморалізація серед
молоді та інше, набрало таких розмірів, що й все-
владна партія тратить контроль над суспільством.
В таких обставинах не виключається мілітарний
путч „доблесної“ армії, інтегральної, патріотичної
та консервативної й несплямленої сталінським те-
рором.

На думку автора цих рядків, розв'язка національ-
ного питання, такого важливого для усіх неросій-
ських народів, а особливо українського, може
прийти не тільки шляхом нових законів республі-
канських урядів, напр., про обов'язок навчання
мови даної республіки всіма учнями, але теж В
**НАСЛІДОК ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ
ТА ШИРОКОЇ ПОЛІТИЧНОЇ ЛІБЕРАЛІЗАЦІЇ.**

УКРАЇНЬСЬКА КРЕДИТОВА СПІЛКА В ТОРОНТІ

НАШЕ ЗАВДАННЯ

ДОПОМАГАТИ ВАМ І ВАШІЙ РОДИНІ, НАШІЙ ГРОМАДІ
ТА ПІДДЕРЖУВАТИ УКРАЇНСЬКУ КУЛЬТУРУ

Поцікавтеся всіма нашими послугами

UKRAINIAN (TORONTO)
CREDIT UNION LIMITED

295 College Street, Toronto	922-1402
2397 Bloor St. W., Toronto	762-6961
3635 Cawthra Rd., Mississauga	272-0468
225 The East Mall, Etobicoke	233-1254

INQUIRE ABOUT ALL OUR SERVICES

Tel:

(416) 763-1093

MEAT PRODUCTS LIMITED

Specialists for over thirty years

- Найкращої якості м'ясні продукти власного виробу;
- Вареники, флячки, квашена капуста та інші європейські ласощі;
- Замовлення на весілля та на інші прийняття;
- Говоримо по-українськи;
- Власник Е. Рембач до Ваших послуг.

2238 BLOOR STREET WEST
TORONTO, ONTARIO, M6S 1N6

Прогрес у цьому відношенні залежатиме теж від постави та дійсного вкладу провідної верстви даного народу в обороні та утвердженні національної самобутності. Іншої альтернативи покищо немає.

ЗРОБІТЬ ПРИЄМНІСТЬ І КОРИСНУ ПОСЛУГУ СВОЇМ РІДНИМ ТА ПРИЯТЕЛЯМ, ПЕРЕДПЛАТИТЬ ДЛЯ НИХ ЖУРНАЛ „НОВІ ДНІ“!

COMPLETE CATERING SERVICE.

Banquet Facilities (up to 500 persons)

UKRAINIAN CARAVAN
Restaurant Cabaret

5245 Dundas St. W. (at Kipling) • 231-7447

ISLINGTON, ONTARIO M9B 1A6

- ГОТУЄМО Й ДОСТАВЛЯЄМО РІЗНІ СМАЧНІ СТРАВИ НА ВЕСІЛЛЯ, ХРЕСТИНИ, ЗАБАВИ, ПОМИНКИ І НА ІНШІ ПРИЙНЯТТЯ;
- ПОВНА КУХОННА ОБСЛУГА;

КРЕДИТОВА СПІЛКА

„БУДУЧНІСТЬ“

Щадіть, позичайте та полагоджуйте
всі свої фінансові потреби в
Кредитовій Спільці „Будучність“

140 Bathurst Street, Toronto,	363-1326
2253 Bloor Street West, Toronto,	763-6883
4196 Dixie Road, Mississauga,	238-1273
221 Milner Avenue, Scarborough,	299-7291

ВІДВІДАЙТЕ НАС —

РАДО ВАС ОБСЛУЖИМО!

НА АКТУАЛЬНІ ТЕМИ:

Олесь ГОНЧАР

ЖИТИ ЗА ЗАКОНАМИ ПРАВДИ

Скорочений текст виступу по Всесоюзному радіо
12 червня ц.р. з приводу виходу російською
мовою роману «Собор».

— Так, роман «Собор» дорогий мені. Дорогий не лише тим, що він виявився таким багатостраждальним, як висловився про нього один із моїх російських друзів на недавньому пленумі правління Спілки письменників СРСР. Ще, мабуть, дорожче для мене в цьому творі те, що в ньому, думається, автору вдалося ближче, ніж будь-коли, доторкнутися до життя великого індустріального міста, відчувати його живе дихання, думки й настрої людей заводського робітничого селища, людей, серед яких мені випало жити впродовж тривалого часу, відчувати їхню приязнь і довір'я, слухати їхню влучну, відверту мову, їхні вечірні пісні, яких співала під зорями ніби вся наша наддніпрянська Україна. Серед цих людей не заведено лукавити — хто гідний поваги, вони її виявлять, хто гідний презирства, вони все скажуть такому у вічі: ти кар'єрист і ловкач, ти робітничу честь і совість своїх братів і сестер проміняв на показуху, на приписки, на псевдодіяльність, тобто діяльність хоч і досить енергійну, але пусту, безплідну, а то ще й руйнівну в своїй упертій спрямованості проти духовних цінностей народу і його моральних устоїв.

Адже у певної частини анкетно-благополучного чиновництва виробилася своя психологія, по суті, дикий, однак реальний стереотип мислення, згідно з яким вважалося, що чим більше ти виявлятимеш бундючної зневаги до пам'яток національної історії та культури, чим більше бездоглядних архітектурних шедеврів зруйнується у твоєму регіоні, чим з більшою заподадливістю й цинізмом будеш ти — всупереч найяснішим лєнінським заповітам — вигонити рідну національну мову з початкової і середньої школи, з установ та зборів, оголошуючи «непрестижною» мову Тараса Шевченка, Лесі Українки, мову рідної своєї матері, мову отчу, тим ти начебто найкраще доводиш свою «правовірність», найбільш ревно демонструєш свою службову ортодоксальність. Протиставляти інтернаціональне національному, позірним піднесенням одного принижувати інше — та хіба це не спотворення лєнінської національної політики! Лиш бюрократичне тупоумство здатне на те, щоб протиставляти мови, вносити ворожнечу в шкільні класи, штучно викликати відчуження між культурами народів, чий гармонійний розвиток складається у багатонаціональній країні в умовах соціалістичного рівноправного братерства, братерства, що так дорого нам та нашим батькам дісталось і такою великою кров'ю на полях битв було захищене.

Не один рік складалися так звані застійні явища:

нахабніла бюрократизація, яка вже не підлягала контролю народу, корупція, хабарництво, безсормний протекціонізм сидячих вище щодо своїх, нестримних у власній пожадливості підопічних, котрі могли безкарно запускати руку в суспільну скарбницю: виходила з-під контролю громадськості багатозначна таємничість відомих бюрократичних кабінетів, куди свіжий вітер гласності майже ніколи не досягав і де можна було потай плянувати по сусідству з багатомільйонним Києвом і цей нещасний Чорнобиль, і пускати під затоплення мільйони гектарів найродючіших українських чорноземів (хоча збитків таких масштабів за розумного підходу можна було б уникнути); втрата поваги до творчості, забуття совісті, вбивчий для живої думки догматизм — хіба все це не могло не гнітити дух людини, не позначитися на всьому нашому житті, не сковувати могутні творчі сили суспільства?

XXVII з'їзд партії, а потім і січневий Пленум ЦК зірко розгледіли процеси, що назрівали в житті, по-ленінськи сміливо, з пристрасністю справді революційною вказали шляхи загального оновлення, творчої перебудови, і перед численними — великими і малими — народами країни відкрилися простори демократизації, гласності, чесної сумлінної праці в атмосфері, де завжди мають панувати правда, довіра, повага до людської гідності.

Жити за законами правди — що може бути гуманнішим, достойнішим людини. І ясно ж, чому разом з усіма здоровими силами суспільства так палко і пристрасно, всією чистотою душі сприйняла дух оновлення творча інтелігенція всіх багатомовних націй і народностей Країни Рад! Сприйняла і сповнена бажання працювати на оновлення життя, віддаючи благородній справі вдосконалення народу весь свій талант, увесь творчий плем'я душі.

Чи легко це буде? Чи по нутру виявиться вітер перемін кожному з учорашніх, котрі звикли жити в болотах застої, дозволяли собі звідусіль вигонити гласність, глушити критику, вилучати з бібліотек — усупереч усім законам — не бажані їм книжки радянських письменників, чи по нутру буде їм, хто садовив кореспондентів навіть центральних газет у кутузки, звикати до законності, правопорядку, засвоювати найгуманнішу науку соціальної справедливості?

На словах у багатьох — перебудова, а на ділі? «Щось дуже розбалакалися ці письменники, у все втручаються...» — ось таке доводиться чути від сьогоднішніх «дбайливців» гласності, яким гласність оця все ще стоїть поперек горла. А варто було б зрозуміти такому чинуші, що письменники говорять та «втручаються» не тому, що вони такі вже незлагідні за природою своєю, а може, саме тому, що гостріше за декого відчують народний біль, тривогу і за Байкал, і за цей досить абсурдний, проект каналу Дунай — Дніпро, який хоча ще й не затверджений, а землерийні машини вже там плюндрують землю, адже відомчі мужі звикли ні з ким не рахуватися, рішень не чекати...

І зовсім уже тривожний сигнал — колективний лист з Черкащини. Є там місто Чигирин — святе місце для України, гетьманська столиця епохи національно визвольної війни проти шляхти... І ось саме в цьому заповідному, музейному Чигирині на Дніпрі, де на кожному кроці до нас озивається історія народу, передбачалося поставити потужну електростанцію, яка мала працювати на вугіллі. Вугілля поблизу не виявилось, доставляти його, як з'ясувалося, економічно не вигідно. Вирішили перепроектувати станцію на мазут. Відселили людей, розгорнули роботи, викинули силу-силенну державних грошей на вітер. І раптом стало відомо, що з Кременчуцького нафтозаводу мазут узимку трубами не може надходити!

Ось такі мудрії. Зроблять, а потім уже розводять руками. Але і після цього не втихомирилися відомчі прожекти, не залишили в спокої дорогий серцю народу Чигирин, як не залишили в спокої Ясну Поляну та інші культурні центри Росії. Ніби і справді якийсь зловісний перст указує рити котловани там, де найбільше зосереджено духовних цінностей народу.

Після попередніх провалів затіяли цього разу — знову в Чигирині, заповідному місті — звести атомну електростанцію, тобто ще один Чорнобиль на Дніпрі, в густонаселеному районі. Бо де гарантія, що здійснення цього безглузлого прожеку не поставить під загрозу чистоту Дніпра, який живить увесь наш індустріальний український Південь... І хоча проект будівництва Чигиринської АЕС ще не затверджений, і вчені заперечують, однак «Союзатоменергобуд» уже лихоманково розгортає роботи, зганяє села, сокира бездумності дедалі глибше врубється в заповідні гаї, і вже здригаються історичні архітектурні пам'ятки, які малював Шевченко.

Ось чому неспокійні письменники. Адже і «Собор» покликаний до життя такими явищами — розгулом безвідповідальності, показухи, чиновницького свавілля, явищами, що викликають обурення в людей, не залишають байдужим і письменника, який усвідомлює свій обов'язок.

Якщо вдуматися, скільки витрачається інтелектуальної творчої енергії вчених, письменників, усієї нашої громадськості на те, щоб відстоювати перед натиском бюрократів, перед бульдозерною впертістю відомств природу, навколишнє середовище, пам'ятки історії і культури, — стає не по собі. Скільки ж нас відволікають від розв'язання безпосередніх художніх завдань і наукових робіт на відбиття руйнівних відомих атак, скільки витрачається розуму і сил найталановитіших людей народу для захисту і збереження того, що має перебувати під суворою охороною закону, що одвічно належить Вітчизні й на сторожі чого повинні б стояти ті, кому берегти, піклуватися, охороняти надбання країни велить службовий обов'язок.

Браконьєр культури, браконьєр природи, він — на жаль! — поки що реальність, він породження свавілля, постать огидна, умови світла й гласності їй не прийнятні, їй потрібен морок і кабінетна по-

таємність. Це нечисть, яку, віримо, змиють могутні хвилі перебудови...

Велика російська класика — Тостой, Достоевський, Чехов, Шолохов — дає нам уявлення про те, які глибини людської натури мають цікавити справжнього художника, мислителя-гуманіста. Сили добра і сили зла протиборствують протягом усієї людської історії, і література покликана відтворити це вічне протиборство у всьому його драматизмі. Широта душі художника виявляється в здатності охопити все розмаїття життя, в здатності поряд зі словом, що викриває зло, знайти такі барви, якими можна закарбувати прекрасне. Адже є ж у людині начало світле, добре, животворне, начало пушкінське, шевченківське, моцартівське, і, мені здається, що якраз це світлоносне начало у світовій культурі складає вершину вершин. Світле, сонячне писати важко, але ж саме в людяності людини, в її мужності, здатності любити, в силі творчій, у моральній чистоті полягає найвища духовність, що становить істинний сенс життя людей на планеті.

Література без людини зі світлом у душі була б явно неповноцінною...

Бачив я таких людей на фронті і тоді народжувалися «Прапороносці», бачив у трудових наших степах — і тоді з'являлася «Тронка», зустрічав друзів-співвітчизників у далеких мандрах — і тоді народжувалася «Твоя зоря».

«Собор» написано 20 років тому. Під час роботи над романом зустрічався з людьми прекрасними, які з почуття інтернаціональної солідарності працювали в Індії, будували Бхілайський комбінат, не раз доводилося бувати на металургійних заводах нашого Півдня, бачити роботу нічних змін: місто спить, а люди тут працюють, чергують біля киплячого металу, і труд їхній важкий, і відповідальність величезна. Не раз думалося: воїстину бачиш людину в її зоряні часи, в її сутності, в її буденній трудовій величчї...

Я радий, що наш сучасник трудиться сьогодні в

атмосфері надихаючій, в умовах демократизації і гласності, де не повинно бути місця для самодура, який гальмує справу, для кар'єриста-бюрократу і пустобреха, котрий каже одне, а думає зовсім інше.

Думається навіть таке: якби було в нас у минулому більше гласності, більше відповідальності на всіх, підкреслюю, на всіх рівнях — від міністра, проектанта і до робітника — мабуть, не мали б ми і Чорнобиля, не було б його, принаймні, в таких трагічних масштабах.

Це ми повинні пам'ятати як найгірший урок життя, пам'ятати і передати його поколінням грядущим, щоб вони були зіркіші, обережніші й мудріші від нас.

УКРАЇНСЬКА КНИГАРНЯ

ARKA. LTD, UKRAINIAN BOOK STORE

Книжки, журнали, часописи, шкільне та бюрове приладдя, різьба, вишивки, нитки, панамы, образи, вишивані блюзки, кераміка, платівки та касети, друкарські машинки, обручки й заручинові перстені, різдвяні та великодні прибори, великий вибір дарунків.

575 Queen St. West, Toronto, Ont.

Tel: (416) 366-7061 Canada M5V 2B6

M - C D A I R Y

- ЙОГУРТ
- ГУСЛЯНКА
- БІЛИЙ СИР
- СМЕТАНА

212 Mavety Street
TORONTO, ONTARIO
Tel: 766-6711

У С Е С М А Ч Н Е,
Д О Б Р О Я К І С Н Е!

ДОПОМОЖУ КУПИТИ

або ПРОДАТИ

апартаменти, будинки,
бізнеси, котеджі і ферми

— Безкоштовна оцінка
вашого дому.

Прошу звертатися до:

АНДРІЯ ЛАТИШКА

236-2666 — бюро
620-4953 — дім

R. CHOLKAN & Co. Ltd, Realtor
5302 Dundas St. W., Toronto,
Ont., M9B 1B2.

НАША НОВА АДРЕСА:

NOWI DNI
P.O. Box 400, Stn „D“
TORONTO, ONT, CANADA
M6P 3J9

НЕ ЗАБУДЬТЕ

В І Д Н О В И Т И
ПЕРЕДПЛАТУ

СВОЄЧАСНО!

Богдан БОЙЧУК

ПРО ЧЕСНІСТЬ, НЕЧЕСНІСТЬ І КОНЦЕРТ УКРАЇНСЬКОЇ МУЗИКИ

В середу, 11 квітня, 1987 року в Еліс Таллі Голл відбувся концерт сучасної української музики. Концерт цей організувала відома в музичних колах оркестра Контінуум під диригентурою Джоел Сахса. Поодинокі українські й американські громадяни зложили лише так звані **matching funds**, які є вже довголітньою традицією в субсидюванні різних культурних починів в Америці.

Музичний критик „Нью-Йорк Таймсу“ Тім Пейдж помістив у цьому знаному на цілий світ щоденнику (від 13.IV.1987) статтю про цей концерт. Дозволю собі навести кілька думок цього критика: „Останньої суботи трупа (Контінуум, — Б.Б.) за-презентувала одну з своїх найбільш незвичайних програм досі — концерт під назвою **Нові українці**, виконуючи праці Левка Колодуба, Валентина Сильвестрова, Леоніда Грабовського та Валентина Бібіка. Всі ці композитори живуть і творять на Україні, всі ледве відомі в Америці.

... Програма почалася ‘Симфонією но. 3’ Колодуба, яка мала підзаголовок ‘В стилі українського барокко’. Це пульсуючий і кольоритний твір, скупі оркестрований з фортепіано і арфою...

Композиція ця — ледь-ледь в мінімалістичній манері; перша частина виповнена деякими Райхівськими остинатами; анданте — це детальна розробка особливо наполегливого тону, який з ходом набирає сили, а закінчення — це ніжна фугетта.

Дві праці Сильвестрова, названі „**Postludium**“, були для цього слухача вершинними точками програми. Це ефемерні й миготливі короткі речі, майже снотворні, ‘З розгортанням, музика одночасно зникає, пам’ять притемнюється, залишається тільки авра, — як пишуть Джоел Сахс і Вірко Балея в їхніх надзвичайно добрих нотатках до програми. — Слухач в суті речі переживає майбутнє як давно проминулу подію’.

Два твори Грабовського „Когда“, дев’ять мініатюр до поезії Велемира Хлебнікова, який замовила Контінуум, та раніша композиція „Тріо“ для скрипки, контрабасу, фортепіано — були, мені здається, найменш цікавими точками, базованими на традиційному модернізмі... Програма кінчалася твором Бібіка ‘Симфонія но. 4 пам’яті Дмитрія Шостаковича’. Це, в більшій частині, проста й інтенсивна праця, повна знахідок, з навмисне порозриваною фугеттою.

Як звичайно, виконання Контінуум було фахове й посвятне. Солісти, всі першорядні, були: челистка Беверлі Лоурідсен, меццосопрано Еллен Ленг, скрипалька Мія Ву, контрабасист Ніко Абондольо, клярнетист Дейвид Кракавер і пі-

яністка Шериль Сельцер. Диригував Джоел Сахс.

Все в цій статті схарактеризоване й віддане чесно: музика, виконання та приналежність композиторів і їхньої творчості до української музики й української культури загально. Ніде немає натяку на щонебудь російське. Інакше не могло бути, бо нічого російського там не було.

Нечесність почалася із статтею „Кому потрібний такий концерт?“ („Свобода“, 5.V.1987 „Америка“, 9.IV.87), авторства „свідомого й чесного українця“, як він себе величає, Теодора Терена-Юськова. Контінуум у статті Терена-Юськова перетворився на „маловідому камерну оркестру“, а самий концерт на „досадну дивовижу“, „затію“ „музичну пропаганду і чолобитню Москві“ та майже знеславляючу Україну своїм „космополітизмом музичну подію“ (вся музика, мені здавалося б, говорить космополітичною мовою, яка є благодатна для всього світу, — чому вона мала б бути шкідливою для України, єдиний Терен-Юсків знає).

В своєму патріотичному „піднесенні“ Терен-Юсків прямо нападає на Вірка Балея та Олеса Кузишина за „злочин“ організування цього концерту, хоч всюди зазначено, що концерт організувала й добирала програму оркестра Контінуум. Він теж принижує й ображає їхню людську гідність. Для Терен-Юськова було „ревеляцією“ й „вивищенням“, коли Вірка Балея названо „видатним композитором, піяністом і диригентом“. Незнання не вважається нечесністю, але й не можна ним пишатися. Для освіченості Терена-Юськова згадаю, що Вірко Балея є диригентом симфонічної оркестри в Ляс Вегас, про рівень якої багато писалося в американській пресі; я особисто був на двох концертах в Нью-Йорку, де виступав Вірко Балея як піяніст; його твори, крім Америки, виконували в Зальцбургу, Саарбрюкені, Лондоні (в БіБіСі), Мехіко, Генті та інших містах. Олесь Кузишина Терен-Юсків прямо обкидає болотом, пишучи, що Кузишина „важко брати зовсім поважно“, бо він нібито дев’ять років затратив з „танцювальною групою“ і „навіть імени композитора... не зумів схопити, замість Віталій Бирик, написав Віталій Бідик“. Насправді ж це Віталій Бібік, а не Бирик, як пише Терен-Юсків (якого, за його власною логікою, мабуть, теж не можна брати поважно). Що ж до Олеса Кузишина, то, звичайно, можна вдаватися не лише до молодечих, але й до дитячих років і знаходити „неповажності“. Це Терену-Юскову ледве чи допоможе, та все таки згадаю, що Олесь Кузишин студіював теорію музики в Колумбійському університеті, працює музикологом в Американському товаристві композиторів, авторів і видавців, є теж піяністом і komponує музику.

Я особисто почуваюся трохи „покривдженим“ у всьому тому, бо я теж спричинявся до збірки фондів на цей концерт. А спричинявся я тому, бо вважаю, що нація по-справжньому існує лише тоді, коли має багатогранну культуру і коли та культура відома світові. Тому саме я перекладав на англійську мову й публікував твори Богдана Ігора Анто-

нича, Миколи Бажана й Івана Драча. З таких же міркувань мої колеги пропагують у світ наше літературознавство, математику та інші роди вияву українського духа й інтелекту.

Терен-Юськів вважає майже національною зрадою те, що Бібик і Сильвестров присвятили свої твори Шостаковичеві. Наглядною причиною присвяти була смерть Шостаковича, не режимний примус. Могла бути й інша, більш субтильна причина, на яку натякає згадуваний рецензент „Нью-Йорк Таймсу“ Тім Пейдж: „Іронічно, багато з тих творів (східно-європейських композиторів, Б.Б.) виводиться з останніх праць Шостаковича, якого в Радянському Союзі трактували часто як ‘придворного композитора’, але який зумів надихнути свої останні композиції відважними й особливими елементами протесту.“

Грабовського Терен-Юськів вважає зрадником тільки через те, що він написав свій твір до слів Хлебнікова. Поминаючи те, що Хлебніков помер в 1922 році і не мав ніякої причетності до радянщини, — він був великий поет-модерніст, значить, був по душі співзвучний Грабовському. Зрештою, Грабовський творив теж раніше до слів Сен Жан Перса. На щастя, Терен-Юськів про такий феномен не чув, — а то в своїм феноменальнім незнанні зробив би й Сен Жан Перса росіянином або космополітом. А втім, я також чинив подібний „злочин“ перекладаючи Пастернака, другого великого російського поета. Та найгіршим у тому всьому є те, що наш „свідомий і чесний українець“ домислився до того, що Грабовського й Сильвестрова вважає росіянами („тоже українцями“). Це, м'яко кажучи, неправда. Обидва композитори українці, обидва учні славного Лятошинського.

Всі ми погодимось на тому, що людина може бути недовченою, і це не гріх, ані не злочин, — недовченість може бути зумовлена обмеженням талантом, обставинами і т.п. Погодимось теж, що людина може собі писати відповідно до Богом даного їй такого таланту. Але людина не може обра-

жати, понижувати, обкидати болотом другу людину, як це зробив Терен-Юськів у відношенні до Вірка Балея, а особливо до Олеса Кузишина. Це судова справа. І саме через те, я краще не буду тепер входити детальніше в цей поширений у нашій публіцистиці феномен.

** В газетах „Свобода“ і „Америка“ появилася стаття Теодора Терен-Юськова „Кому потрібний такий концерт?“, у якій він обажає В. Балея та О. Кузишина і вдається до неправдивих тверджень. Обидві газети відмовилися помістити цю статтю (Б. Бойчука), як і реакції читачів. Як тоді виправдати людей від наклепу? Який зміст тоді громадської етики та християнської моралі? І чим наш патріотичний естаблішмент кращий за радянщину?*

Від Редакції: Хоч стаття Богдана Бойчука не стосується безпосередньо до „Нових Днів“, ми надрукували її з почуття журналістичного обов'язку. Для читачів, які не читали критикованої статті у „Свободі“ чи в „Америці“, подаємо бодай її початок: „Кому потрібний такий концерт?“

Зразу треба й відповісти: комусь він видимо таки потрібний, але не нам. Одно добре, що про цей концерт ... і дуже прикру — назв'їм це злегка — історію, пов'язану з його здійсненням, не треба говорити з жадної політичної платформи, а просто зі становища свідомого і чесного українця. Бо цю імпрезу фірмувала і виконувала офіційно маловідома камерна оркестра з Нью-Йорку „Континуум“, під керівництвом Дж. Сакса і піаністки Ш. Селцер. Проте з цією оркестрою є пов'язаний якось і український музикант Вірко Балея. На програмі концерту він і Олес Кузишин отримали подяку за допомогу у зреалізуванні цього спектаклю. Балеєві припало ще і вивчення, яке для нас було ревелюцією. А саме, що він „видатний композитор, піаніст і диригент“.

Отже цей концерт мав би бути, буцім то, пропагандою української музики авторства наших модерних композиторів, прозваних тут ад гок „The New Ukrainians“. А насправді, за війнятком „Симфонії“ Л. Колодуба, була це радше музична пропаганда і чолобитня Москві...

“PROMBANK” INVESTMENT LTD. and THE JACYK GROUP

1260 Eglinton Ave. East, Mississauga, Ontario, Canada L4W 1K8. Tel. (416) 625-2171

- Якісні індустріальні і комерційні будинки та розбудови;
- Різні умови оренди або купівлі.

МИСТЕЦЬ У АМЕРИЦІ

Доля американського мистця як мешканця цієї країни — незavidна. Фактично, доля мистця є незavidною всюди у світі, але вона в Америці спеціально загострена.

Щоб робити поступки в мистецтві, мистець мусить працювати у спокої, що допомогло б йому розвинути малярську техніку та розуміння мистецтва. Щоб мати спокій, мистець мусить мати досить засобів на щоденне життя. Для цього мистець мусить бути або багатим зроду, або продавати свої малюнки чи скульптури. Бути багатим зроду не завжди добре, бо багатство розпещує людину і може перетворити мистецтво у „габі“, розвагу, замість бути мистцеві метою життя. Продаж творів теж не матеріалізується аж поки мистець стане досить знаним. Це все перетворюється у зачароване коло, вихід з якого тяжко знайти, тому мистець часто звертається до суспільства за допомогою та розумінням.

Якщо країна має досить любителів мистецтва, то легше мистцеві здобути визнання, але якщо більшість мешканців країни зацікавлені індустрією або комерцією замість мистецтва, то поступ мистця є дуже обмежений. Факт, що американці відчувають дуже малу потребу мистецтва, шкодить усім. Особливо шкідливою є ідея, що мистець мусить бути перше мертвим, а щойно тоді визнаним. Друга ідея, що аматор може бути більшим творцем ніж професіоналіст теж нікому добра не принесе. Правдоподібно, найбільш шкідливим для розвитку мистецтва є брак загального навчання мистецтву. Школи вчать тільки тих, які зацікавлені мистецтвом, тому розуміння мистецтва серед загалу залишається обмежене. Інші поступові країни світу мають багато вище мистецьке виховання у порівнянні з американцями. В Європі та Азії мистець може бути новатором та створити щось, що перетвориться у сенсацію, але й на традиційне мистецтво там завжди знайдеться ринок. Переважно мистець і його вартість судяться з традиційної точки погляду та стандарту. Навіть якщо дехто може бути незадоволеним, то все ж таки існує якась форма оцінки, основана на стандарті, замість осуду, базованого на емоції та смаку. І ці стандарти дуже допомагають мистцеві продавати свою творчість.

Ну, а як представляється справа з аматорством? Гарно бути аматором, залюбленим у мистецтві. Кожному добре займатися чимсь. Це заспокоює й має терапевтичні вартості. Але для будь-якої професії, що вимагає років науки та праці, аматорство не є дорогою до досягнення мети. У нас не буде досить часу і завзяття йти вперед граючись, замість працювати. Мистецтво вимагає щоденної послідовної праці, а кінці тижня мусять уживатися на самовдосконалення.

В Америці не відрізняють аматора від професіоналіста, і професійний мистець не охоронений за-

коном. Кожна інша професія має таку чи іншу охорону від втручання зі-зовні.

Ми вже давно покінчили з аматорством у медицині. Немає аматорів адвокатів. Музики мають добру охорону; незважаючи на те, що маса людей грає на одному чи іншому інструменті, тільки ті, що мають відповідну картку, можуть грати у більшості публічних місць. Навіть слюсар мусить бути професійним. Але мистець не є охоронений законом, не може конкурувати з аматором, який малює тільки для приємності і життя якого не залежить від продажу малюнків. Продати малюнок чи скульптуру, аматорові може піднести настрій та самопочуття, продаж не є критичною для його життя. В європейських країнах є стільки аматорів як і у Сполучених Штатах, але їхня активність переважно обмежена до власної хати, свою продукцію показують тільки в колі ближчої родини.

Я думаю, що Франція дає найкращу охорону мистцеві. Може тому Франція дала таку велику кількість мистців світові. Вона навіть має закон, який сприяє мистцеві у випадку перепродажі його праці за вищу ціну. Це не вина мистця, що у початках своєї кар'єри він мусив продавати за нижчу ціну.

Американський мистець у своїй якості не нижчий, ніж його брати в інших країнах. Американська публіка мусить це зрозуміти і дати американському мистцеві нагоду працювати під такою ж самою охороною, яку мають інші професії у цій країні.

Юрій Мошинський

593-1495

493-0384

Fashions by CARLOS

A complete line of Ladie's and Men's Fashions

ДУЖЕ ПОМІРКОВАНІ ЦІНИ!

176 1/2 Queen Street W. (just west of University)

TORONTO, ONTARIO

CONSULTEC LTD.
consulting engineers

4180 Dundas St. W. Toronto, Ont. Canada M8X 1X8
Tel. (416) 236-2426 Telex: 06-984797

Інж. ЮРІЙ А. ОХРИМ

Президент

- Консультативна інженерська фірма міжнародного засягу.
- Виконує всі фази планування, будови і перевірки більших індустріальних проєктів у Канаді, США, та в інших частинах світу.

Олена НЕСІНА

НАУКА В РАДЯНСЬКОМУ СОЮЗІ

В американському науковому журналі "Discover" Т. 7, ч. 8, надруковано велику статтю під заголовком "Special Report: How good is Soviet Science". Цей рапорт написаний на основі глибокої історичної розвідки, а також тверджень науковців, які попали на Захід і залишилися тут.

Нижче подаю в загальному деякі основні характеристики науки в СРСР як їх спостерегли автори цієї розвідки.

З 1917 року Совети надіються, що їхня наука і технологія зможе змодернізувати їхню відсталу країну. В результаті цього СРСР має набагато більше наукових установ ніж інші країни. Четверта частина науковців і половина інженерів у світі працюють в СРСР. Советська система освіти не має рівної їй у всьому світі. Кінчаючи середню школу, майже всі учні в СРСР мають не менше ніж чотири роки фізики, хемії, біології і 10 років математики. СРСР випускає з вищих учбових закладів фахівців точних наук і технології більше ніж будь-яка інша країна. Совети перші запустили штучного сателіта в космос, послали першу людину в орбіту, перші послали дослідні станції до інших небесних тіл. Вони збудували першу потужну ядерну станцію і перші почали наукові досліді в ній.

Якби науковий і технологічний рівень мірявся числом науковців і техніків, — пишуть репортери, — або числом наукових інституцій, літаків, ракет, сателітів у космосі чи ядерною зброєю, вони були б не гірші ніж будь-котра країна на Заході. Однак, якщо компетенція визначається не першістю і не кількістю, а якістю, то Радянський Союз не зміг порівнятися з Заходом.

Вкладаючи великі ресурси у військові і космічні проекти, СРСР видається науковим генієм і технологічною силою. Однак концентрація ресурсів у цих ділянках шкодить розвитку інших ділянок. Серед найбільш пошкоджених є цивільна технологія і це, в свою чергу, сповільнює розвиток науки. В Радянському Союзі збудували найбільший у світі оптичний телескоп, найпотужніший атомний реактор, один з найбільших радіотелескопів, але ці інструменти не привели до значних відкриттів в науці.

В таких ділянках, як лазери і надпровідність Совети були піонерами, але зробили в цьому малий прогрес, тоді як Захід виявився дуже успішний у цих ділянках. Найгірше СРСР відстав, можливо на повний десяток років, від Заходу в ділянці комп'ютерів. Єдина ділянка науки, яка розвивається там майже в ідеальних умовах — це теоретична ділянка, але експериментальна і прикладна

дуже пошкоджені бюрократизмом, застарілим устаткуванням і недостатньою кількістю основних потрібних для дослідів приладів та інструментів, напр., не вистачає навіть пробірок тощо.

Якщо якась цінна праця і появляється, це є результатом великої концентрації ресурсів або чиєїсь особистої винахідливості. Отже СРСР, намагаючись перенестися в ХХ століття, є сам собі найгірший ворог, бо його п'ятирічки і централізована система управління створюють несприятливу атмосферу для новаторства в технології, і надії на зміни в близькому майбутньому не є реальними.

Рапорт подає кілька таких важливих фактів про науку в СРСР:

1. Радянський Союз має багато здібних людей і точні науки дістають найздібніших. Комуністична партія вважає науковців інструментом прогресу, збагачення і державної безпеки. Стандарт життя науковця набагато вищий від стандарту середнього громадянина. Зарплата професора часто в 15 разів вища ніж більшість зарплат в індустрії. Престиж, дача, спеціальна медична обслуга для високо кваліфікованого науковця — все це показує рівень пошани, яку мало хто із західних колег має. Один з науковців сказав: „Коли мене питали хто я, і я казав 'фізик', це справляло таке враження ніби я був кінозіркою“.

Однак, все те, що притягає найздібніших людей, притягає також тих, які просто хочуть мати матеріальні вигоди і статус науковця. Як тільки вони досягають той статус, вони припиняють або сповільнюють наукову працю до кінця свого життя.

2. Советська наука є надзвичайно централізована, географічно й організаційно. Науковці поділені на дві групи: ті, які зв'язані з університетами, технічними інститутами і Академіями наук, і ті, які знаходяться в інституціях прикладних наук і в інженерії, напр., науковці, які працюють над військовими дослідженнями.

Велике число університетів і технічних інститутів дуже слабкі, але малий відсоток другої категорії не гірші головних центрів на Заході. Найліпші наукові центри і університети, а також найвидатніші науковці, які в них працюють знаходяться переважно в Москві або в Ленінграді чи в їх околицях. Ця незбалансована географія приводить до того, що в багатьох випадках науковець мусить їхати до Москви, щоб працювати там у своїй ділянці. Крім того наука сконцентрована в руках директорів. Якщо директор талановитий і впливовий у партії, — його інститут чи науковий відділ може процвітати. Якщо ж він цих даних не має, то й наука в його установі відзеркалює це. Директори залишаються на своїх постах переважно до смерті і вони можуть заблокувати наукові кар'єри цілих поколінь молодих науковців.

3. Наука в СРСР керується комуністичною партією за допомогою переважно партійної ж бюрократії. Проекти для наукових дослідів вибираються наверху і посилаються вниз через відповідні „відомства“. На Заході, наприклад, молекулярна

біологія була в 1960-их роках найпопулярнішою науковою ділянкою, бо наукові відкриття і нова технологія потребували багато дослідів. В СРСР біологи знали про це пошавлення, але робити нічого не могли доки бюрократи запізнено призначили необхідні ресурси.

4. У цій системі, опертій на централізованому керівництві, прогрес ідеї від наукових дослідів до практичного вжитку є парадоксально фрагментований. Інститути Академії наук і науково-дослідні інститути, очолювані різними інстанціями, ізольовані один від одного. Навіть найвидатніші ідеї науковця в системі Академії наук не можуть бути применені до діючої технології, доки вони не пройдуть бюрократію зверху, а потім спустяться по бюрократичних драбинах вниз аж до одного чи кількох індустриально-наукових інститутів. Такий шлях має багато затримок, а тому нові винаходи знаходять собі місце в технології дуже поволі.

5. Можливо, найголовніше що перешкаджає Радянському Союзові науково змагатися з Заходом — це те, що в СРСР немає вільного обміну думок. Науковців тримають в основному ізольованими від Заходу. Ті, хто працюють поза великими дослідними центрами ізольовані від тих, що всередині центрів. Теоретики ізольовані від експерименталістів, які випробовують їхні теорії. Прикладні науковці відокремлені від установок, які продукують їхні моделі. Відвідування чи навіть телефонні розмови з лабораторіями в різних містах утруднені і приймати участь у наукових обмінах думок часто неможливо.

Новини наукових досягнень на Заході розповсюджуються за рік, в СРСР — це забирає два роки. СРСР відомий у світі своїм засекречуванням, особливо науки. Для контролю інформації є „перший відділ“ КГБ. Він цензурує зміст наукових паперів секретних дослідів, затверджує апікації для подорожів закордон, тримає під замком навіть ксерокс машини і комп'ютери.

6. До 1917 р. Росія мала тільки кілька тисяч науковців, у більшості аристократів, які вчилися за кордоном. Ленін і Сталін заклали масивні програми модернізації радянської науки. Однак, після того як Сталін прибрав всю владу в свої руки він дуже пошкодив науковому і технічному розвитку. Науковців і інженерів уважав частиною кляси буржуазії, тисячі першорядних науковців було заарештовано і відправлено до ГУЛАГУ. Друга Світова війна показала Сталінові перевагу американської технології, а атомна бомба злякала його і він направив пріорітети на розвиток технології. В 1946 р. були побудовані величезні, подібні до в'язниць, наукові комплекси щоб прискорити розвиток ракетної науки і ядерної технології. Ці комплекси були наповнені советськими науковцями, яким Сталін ідеологічно не довір'яв, а також полоненими німецькими ракетними інженерами і науковцями. В 1948 р. вони зробили перший реактор для продукції плутонія, а в 1949 р. зірвали атомову бомбу. Через рік мали ядерну бомбу. Десять років

ПЕТРО НАУМЧУК
досвідчений представник фірми

Тел:
236-1011

3200 BLOOR ST. WEST at ISLINGTON SUBWAY
ГАМБЕРВЮ — ТОРОНТО

продасть Вам нове або вживане авто,
полагодить позику, гарантію тощо.

З Петром Наумчуком можна порозумітися
українською мовою, Увечорі телефонуйте: 251-7525

Chevrolet

Oldsmobile

Pawitch

MEAT PROCESSOR 809 QUEEN ST.W.
“Old Master” PRODUCTS TORONTO

PHONE 364-0658

КУПУЙТЕ ВИСОКОЯКІСНІ М'ЯСНІ
ВИРОБИ ВІДОМОЇ ФІРМИ ПАВИЧА!

Юхим Зілюк

Alfred Leather Sheepskin and Fur Co.
162 SPADINA AVE. (at QUEEN)
TORONTO, tel. 366-0091

ВЕЛИКИЙ ВИБІР:

— Кожухів, хутер і шкіряних виробів.

Вже 15 років на одному місці служимо
українській громаді! Найвищої якості товар
з англійських шкір!

Перед тим, як купити хутро чи кожух,
порівняйте наші ціни і якість!

Шиемо до міри без додаткових коштів.

пізніше запустили супутник у космос, а пізніше й полети з людьми.

Однак ті науковці, що були любимцями Сталіна, привели до тріумфу ідеології над наукою. Фізична матерія в їхній інтерпретації є єдиною реальністю, все інше — „ідеалізм“ і не наукове. Квантова механіка, теорія відносності, психоаналіз, органічна хемія, генетика, кібернетика були об'явлені „бур-

жуазними псевдонауками“ і заборонені. Багато науковців були заборонені до ГУЛАГУ.

В 1956 р. Хрущов почав реабілітувати науковців. Були побудовані нові наукові центри в Сибіру, в Україні, далеко від традиційних центрів. Але навіть у найліпші часи бюрократичні методи залишились нестерпними. Математика мала найбільше свободи для розвитку. Тому там найтяжче дістатися до факультетів математики і теоретичної фізики, і тому в цих ділянках совети мають найздібніших людей. Ці люди часто йдуть на теоретичну працю, бо вона найменше підлягає бюрократії. Експериментальна наука залежить від співпраці з іншими, з тими, що постачають потрібні устаткування. І тут науковець у біді.

Цей рапорт подає більше клопотів і затримок через бюрократію, централізацію, засекреченість і недовіру, але картина ясна і варто тільки додати дві заваги перед закінченням цього допису.

В рапорті часто підкреслюється перевага шкільних програм в СРСР над програмами Заходу і взагалі всього світу. Також підкреслюється високий інтелектуальний рівень людей, які йдуть в ділянки математики, фізики та інших точних наук.

Однак рапорт не подає недоліків в освітній системі, які зводять ті програми на багатого нижчий рівень. Тож, не зважаючи на високий інтелектуальний рівень людей, які дістають освіту згідно з цими програмами, радянські науковці і інженери не є, на мою думку, в середньому ліпшими, ніж на Заході. Факти:

1. Ситуація в радянських середніх школах, особливо в сільських, дуже добре описана в статті „Про вчителів на Україні“ („Українські вісті“, ч. 27 (2757). Учителі на селі має погані життєві умови, низьку зарплату. Крім того його і учнів примушують майже два місяці (весною і восени) замість учитися — працювати для місцевих господарств.

Отже вчителі втомлені, заклопотані, а учні не можуть засвоїти тих великих програм, бо часу мало. Глибокі знання чи розуміння таких предметів, як фізика чи математика учні не можуть дістати в таких ситуаціях і кінчають школи з великими програмами, але поверховими знаннями. В містах на колгоспні лани не ганяють, але там свої проблеми, які впливають на ефективність підготовки студентів.

2. Коли такий студент вступає до університету, він не може зразу подолати недоліки науки в середній школі, навіть тоді, коли б наука в університеті викладалася так, як на Заході. Я маю на увазі індивідуальний підхід і науковий метод до розв'язування завдань, велике число семінарів у додаток до лекцій, індивідуальні лабораторні роботи, часті письмові й усні екзамени, домашні завдання, самостійні теоретичні і лабораторні роботи тощо.

В Радянському Союзі переважає формальна лекторна система і екзамени в кінці семестра. На екзаменах в основному питають те, що викладач подавав на лекції. Лабораторії існують, але великого значіння вони не мають, бо на це не звертається багато уваги.

Студент кінчає університет, дістає диплом фізики, математика, але для того, щоб він заслуговував цей титул йому, незалежно від його здібностей, треба дуже багато працювати щоб тільки покрити недоліки всієї учбової системи. Ті, які мали вищу освіту з СРСР і переїхавши до США пробували дістати наукові ступені в американських університетах чи інженерних школах, знають, які величезні труднощі мають у тому, щоб догнати своїх колег, які кінчали школи в США.

Ясно, що є добрі науковці і інженери в СРСР, але було б їх набагато більше і були б вони набагато ліпші, якби учбова система думала більше про їхній індивідуальний розвиток як науковців ще в школах, дбала про їхні матеріальні вигоди, щоб уможливити їм концентрацію над проблемами і їхніми розв'язками так щоб, наприклад, закони Ньютона не тільки запам'ятовувалися, але щоб студент умів ті закони розпізнати в усяких ситуаціях і міг примінити їх.

Навіть у таких ідеальних умовах не всі стали б науковцями, але ті, що стали б могли б включитися в активні наукові дослідження набагато скоріше ніж це нині стається в СРСР.

СПОГАДИ ПРО ФЕДОРА АКИМЕНКА

Шукаю спогади та інформації про українського композитора Федора Акименка (Якименка) — брата відомого українського композитора Якова Степового — котрий під час революції переїхав до Франції де й помер в 1929 році (за іншими версіями помер в 1945 р. — Ред.) Він був автором творів на українські народні теми, романсів, а також камерних інструментальних творів.

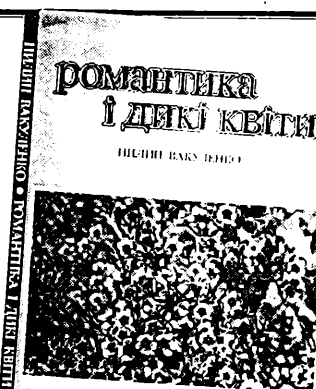
Якщо хтось із читачів може мені в цьому допомогти, прошу писати на нижче подану адресу:

Victor Mishalow
44 Bradley Drive
Carlingford 2118
Sydney, N.S.W., Australia

„Романтика і дикі квіти“ — це книжка про неймовірні і дивні австралійські квіти. Від початку її до кінця, вона щедро ілюстрована в повних природних кольорах і стане джерелом насолоди і знання для українського культурного читача. „Романтика і дикі квіти“ — це не тільки цікава книжка — це шедевр поліграфічного мистецтва. Замовляйте одну для себе, а другу в подарунок. Щоб зробити комусь приємність.

Ціна книжки 12 амер. доларів з пересилкою. Замовлення з передплатою на:

Ukrainian Australiana Publishers
P.O. Box 309, Magill 5072 South Australia

ЦЬОГОРІЧНИЙ „ВСЕНАРОДНИЙ ЗДВИГ“ І „УКРАЇНСЬКИЙ ДЕНЬ“ НА ОСЕЛІ „КИЇВ“

Здвиг відбувся в неділю, 30-го серпня 1987 р. з ініціативи і під патронатом Ювілейного комітету 1000-ліття Хрещення України при Східній Єпархії УПЦ і під гаслом „З Богом у майбутнє тисячоліття!“. І справді, мабуть, сам Бог поблагословив цей чудовий ранньо-осінній день, бо погода виявилась чи не найкращою в році, що чимало спричинилось і до численної кількатисячної участі народу, й до успіху широкої і розмаїтої програми цього свята.

Програма почалась рано ввечері зустріччю первоієрарха Української Православної Церкви в Канаді митрополита Василя і єпископа Едмонтона та Західної Єпархії, Івана, які й відправили святу Літургію в сослуженні 19 священників Східної Єпархії. Велично співав хор Катедральної громади св. Володимира під керівництвом Валентини Родак.

Зразу після закінчення Служби Божої наступила, мабуть, кульмінаційна (бо офіційно не розголошена і несподівана) подія Здвигу, коли голова Будівельного комітету розбудови Культурного Осередку св. Володимира інж. Юрій Охрим представив присутнім міністра Громадянства і культури в онтарійському уряді д-р Лілі Мунро. Вона в свою чергу привітала таку численну громаду, висловила своє захоплення і здивування широким розмахом розбудови „Києва“, пригадала про значний вклад українців у розбудову провінції Онтаріо і на знак урядового признання вручила на руки голови Комітету не лише відповідну грамоту від онтарійського уряду, але й чек на суму 441,000 доларів на дальшу розбудову цього великого та імпозантного проекту Українського Культурного Осередку на радше занедбаній донедавна (через кількалітнє очікування на потрібні муніципальні дозволи) просторій оселі „Київ“.

Обідню перерву перед концертом багато присутніх використали на оглядини будови головного будинку Культурного Осередку, що мусить бути закінчена на протязі року, до святкування 1000-ліття офіційного введення християнства в Київській Русі-Україні. Багато відвідали й новий український цвинтар св. Володимира, який силою невідкличних природних законів росте набагато скоріше, ніж більшість з нас цього бажали б. Серед знайомих, які хоч живуть по сусідству, але не мали часу бачити одні одних весь рік чи й більше, доводилось чути саркастично-реальне „побажання“: „Нічого, скоро напевно зустрінемось на цвинтарі“. І справді щораз більше знайомих, а радше їхні пам'ятники доводиться там зустрічати. Цим разом зустрів я на новому цвинтарі і свіжу могилку з перенесеними тлінними останками, і знайомий пам'ятник основника і першого редактора „Нових Днів“ бл. п. Петра Чечета-Волиняка...

Після обіду розпочався з деяким запізненням ці-

кавий концерт під соняшним небом. Брали в ньому участь і збірний хор Східної Єпархії, і архиєрейські співці катедри, і широковідомий хор „Бурлака“, і такий же відомий танцювальний ансамбль ОДУМ-у „Веснянка“ і невелика оркестра з Гамільтону.

Цікавим нововведенням у програмі був літературно-музичний монтаж „Володимир Хреститель“ на слова Інаса Омельяненка, музика Бориса Дніпрового, постановка Петра Шкурки.

Хай вибачать мені читачі, що через брак місця й часу не подаю ані назв пісень, ані навіть прізвищ доповідачів, диригентів, солістів, інших виконавців і взагалі мистецької оцінки цього назагал імпресивного концерту. Зрештою, не дав мені Бог таланту мистецького критика, зокрема не розумію я як слід духовної музики, і Бортнянський для мене часто не Бортнянський...

Цей успішний здвиг і концерт закінчився пізніше ніж плянувалось могутньою піснею „Владико неба і Землі“ у виконанні хору „Бурлака“ та тисячелосним „Ще не вмерла Україна“. Як це часто буває на оселі „Київ“, так і цим разом, моє єдине побажання — бачити більше людей біля платформи де відбувається програма, а менше по окраїнних кущах та під далекими розлогими деревами, куди й звуки голосників не часто сягають.

Про цьогорічний „Український День“, зорганізований торонтським відділом Комітету Українців Канади на оселі „Київ“ 13 вересня і під час якого посвячено на цвинтарі св. Володимира дивізійний пам'ятник поляглим за волю України, не можу багато написати, бо, на жаль, не зміг бути присутнім на цій урочистості. З розповідей очевидців знаю, що не зважаючи на захмарений день і заповіджений дощ, на оселі зібралось більше тисяч народу, ніж будьколи раніше, Організаторам, здається, не пощастило намовити промовців скоротити свої промови (при нашому нахилі до говорення — це нелегко зробити), тому мистецьку частину довелося перервати через зливний дощ.

Кажуть старі люди, що дощ при подібних okazіях віщує щастя і довговічність. Хочеться вірити, що обидві останні імпрези на оселі „Київ“ — це вираз-

МИСТЕЦЬКІ ВИРОБИ
в крамниці

TRYPILLIA ARTS SHOP

також

QUALITY ONE HOUR PHOTO LABS

якісну обслугу дає Іван Геречка
2285 Bloor Street W. Tel. 766-0113
Toronto, Ontario M6S 1P1

ний знак, що розбудований „Київ“ стане справді центральним осередком організованого життя українців Торонта й всього південного Онтаріо на довгі і довгі роки.

М. Дальний

З УКРАЇНСЬКОГО КУЛЬТУРНОГО ЖИТТЯ В АВСТРАЛІЇ

● **Яків Сусленський в Австралії.** Від 20-го липня до 12-го серпня Яків Сусленський виступав та мав зустрічі з українською та єврейською спільнотою. В українських Народніх домах він мав доповіді на різні теми: про українсько-єврейські взаємини у світі, про працю Товариства єврейсько-українських зв'язків тощо. Виступи в Сідней, Канберрі, Аделаїді та Мельборні. З українцями в Сусленського були багатолюдніші зустрічі, ніж з євреями. З євреями більше були у вужчому колі, у приватних мешканнях. Його виступи українці сприймали прихильно.

● **Концерти артистів Маринців.** Між 23-м і 30-ти серпня в Австралії (Сідней, Аделаїді та Мельборні) відбулися вечори пісні та гумору Ганни і Зіновія Маринців, які 5 років тому приїхали зі Львова до Америки. Їхні надзвичайно успішні виступи вже відомі українській спільноті в Америці, Канаді, Італії, а тепер і в Австралії. Зіновій Маринець захопив слухачів своїми численними майстерними, анекдотами, жартами, а його дружина — чудовим співом.

● **Нові видання в Австралії.** У В-ві „Австраліана“, в Аделаїді, щойно вийшла чарівна книжка Микити Вакуленка „Романтика і дикі квіти“. Вакуленко вже відомий тут і по інших континентах серед українців своїми кількома виданнями, зокрема книжкою „В джунглях Нової Гвінеї (1952) — про життя і пригоди Миклухи Маклая та книжками-альбомами з чудовими кольоровими світлинами: „У царстві коралів“ (1977) та „Пагуа Нова Гвінея“ (1979), що мають по 48 сторінок великого формату, з твердою кольоровою обкладинкою. Такого ж типу й розміру вийшла й ця книжка про квіти Австралії. Автор мандрівник. Він же добрий фотограф. Це видання він присвятив переважно квітам Західної Австралії, де їх нараховує понад 7 тисяч. Супровідна розвідка знайомить читача з історією перших відкривачів Австралії мандрівників-науковців на цей континент, їхніми пригодами. Та увагу читача приваблюють 100 кольорових світлин незвичайної краси польових та лісових квітів. Це чудове видання прикрасить полиці кожної книгозбірні, а також буде доброю річчю для подарунків. Ціна 13.00.

● **Тут же у В-ві „Ластівка“** вийшло третє видання книжки Дмитра Чуба „Живий Шевченко“. Це видання значно перероблене, доповнене новими розділами і має 150 стор. Ця книжка розкриває інтимні сторони життя поета, має багато новіших ілюстрацій, кольорову обкладинку. В Канаді ціна 10.00, а Америці — 8.00.

НАСЛІДКИ 10-ГО КОНКУРСУ МОЛОДЕЧОЇ ТВОРЧОСТІ В АВСТРАЛІЇ

16-го серпня, 1987 р., в Ессендоні відбулося засідання журі 10-го конкурсу молодечої творчості, який проголосив Літературно-мистецький клуб ім. Василя Симоненка в Мельборні. Надійшло 8 творів. Розглянувши згадані твори, журі у складі Зої Когут, Божени Коваленко, Невана Грушецького, під головуванням Дмитра Нитченка ухвалило дати такі нагороди:

Молодша група:

1. Першу нагороду в 100 доларів одержала учениця Братської школи в Лідкомбі (НПВ) **Юля Кузьмич, 15 років**, за оповідання „Чому це так?“

2. Другу нагороду в 60 доларів дістав учень укр. школи в Параматті **Марко Кульчицький, 16 років**, за оповідання „Сон“.

3. Третю нагороду в 30 дол. дістала **Катруся Кощомбас, 15 років**, за оповід. „Пригода в австралійській школі“.

Середня група:

1. Першу нагороду в 100 дол. дістала студентка середньої школи при Мельб. університеті **Ксенія Савчак, 17 років**, за оповід. „Похорон“.

2. Другу нагороду в 60 дол. дістав студ. третього курсу славистики в університеті ім. Монаша **Петро Савчак, 20 років**, за твір „Між сном і пробудженням“.

3. Третю нагороду в 30 дол. дістала **Надя Намурен, 20 років**, за гумористичне оповід. „Смачні українські вареники“.

4. Теж Третю нагороду одержала студ. 3-го курсу україністики при університеті ім. Монаша **Ліяна Сліпечка, 20 років**, за оповідання „Подорож у незнане“.

Старша група:

1. Другу нагороду в 60 дол. дістала дентистка шпиталю в Сідней **Леся Ільків**, за нарис „Подорож до Фіджі“.

Подав Голова Журі **Дм. Нитченко**

OVER
30
YEARS OF
SERVICE

ПОНАД
30
РОКІВ
ПОСЛУГ

КУПНО, ПРОДАЖ та ОЦІНКИ РЕАЛЬНОСТЕЙ
R. CHOLKAN & CO. LTD., REALTOR

Real estate — Appraisals

ЦЕНТРАЛЬНЕ БЮРО:

527 Bloor St. W., Toronto, Ont., M5S 1Y5 (416) 532-4404

OTHER BRANCHES:

2336 Bloor St. W., Toronto, Ont., M6S 1P3 763-5555

5302 Dundas St. W., Etobicoke, Ont, M1B 1B2 236-2666

Main St., Port Sydney, Ont, P0B 1L0 (705) 385-2983

МІЖНАРОДНИЙ ТРИБУНАЛ РОЗСЛІДИТЬ ГОЛОД В УКРАЇНІ 1932-33

Як повідомлено в Зверненні СКВУ, вже в січні 1988 р. в Брюсселі й у квітні 1988 р. в Нью-Йорку — на очах світової преси, радіо й телевізії — Трибунал визначних юристів різних країн перевірить документацію й переслухає десятки очевидців голоду та міжнародних знавців совєтської політики репресій в країнах окупованих чи сателізованих совєтсько-російською імперією.

Оформлення цієї міжнародної документації голоду в Україні, законотрагування фірми публічних зв'язків, разом з транспортацією й приміщенням членів трибуналу, правних дорадників, свідків і знавців — коштуватиме понад три-чверті мільйона доларів.

Справа цього фонду є справою всіх українських громад у вільному світі й кожного українця зокрема. Тому просимо всіх жертвувати на цю всеукраїнську справу щедри датки через Церкви, організації й установи в даних країнах, або пересилати їх прямо на адресу СКВУ:

World Congress of Free Ukrainians
2118-A Bloor St. West
Toronto, Ont., Canada — M6S 1M8

До жовтня-листопада 1987 р. мусимо зібрати половину бюджету, а решту найпізніше до лютого-березня 1988. Станьмо всі разом за справу України.
Торонто, 5 серпня 1987 р.

**СКВУ — Комісія
Голодового геноциду в Україні**

СОВЄТСЬКИЙ ПСИХІАТР СТАВ ПРАВОСЛАВНИМ

Д-р Анатолій Корягін, який 24-го квітня ц.р. разом із своєю дружиною та трьома синами прибув із СССР до Швейцарії, звернувся до Закордонної Російської Православної Церкви з проханням його охрестити.

Д-р А. Корягін є почесним членом Світового Об'єднання Психіатрії. Його ув'язнили 1981 р., бо він виявив західним психіатрам про зловживання психіатрії в СССР для політичних цілей. Свою 12-річну кару д-р А. Корягін відбував у тяжких обставинах до лютого цього року.

КАТОЛИЦЬКА ЦЕРКВА В ПАРАГВАЇ ПРОТИ ДИКТАТУРИ

Католицька Церква в Парагваї хоче причинитися до усунення 30-літньої диктатури Альфреда Строснера. Уряд Строснера, правляча Колорадо-партія і військовики ніяк не хочуть допустити до свободних виборів, за якими є Єпископська конференція Парагваю і загал населення. За боротьбу єпископів проти диктатури та за свободу людських прав уряд називає єпископів „прислужниками Куби та Москви“, очевидно, несправедливо.

„Світло“

В ПАМ'ЯТЬ ЛАРИСИ ЗАХАРІВНИ МОШИНСЬКОЇ

Повідомляємо про те горе, яке навідало нас 15-го липня вночі, коли відійшла в кращий світ дорога, незабутня Дружина і Мати кохана — ЛАРИСА ЗАХАРІВНА МОШИНСЬКА з роду ЧАЙКІВСЬКА з Задунайських козаків.

Народилася 25-го березня 1896-го року, — відійшла 15-го липня 1987-го року. Останні її слова були: „Як я вас люблю, мої діти!“

Спи спокійно, наша кохана Дружино і дорога та любляча Мати!

В глибокому смутку: Дружина — Володимир, Діти: Наталка, Оксана та Юрко Мошинські.

Нашому давньому й дорогому співробітникові, маестрові Володимирові Мошинському, синові Юрієві, дочкам Наталці і Оксані та всім у їхній родині висловлюємо глибоке співчуття з приводу болісної втрати.

Хай пам'ять про кришталево чистий характер Покійної завжди живе на сторінках спогадів та серед усіх, що її знали! За пожертву на пресовий фонд „Нових Днів“ у її пам'ять щиро дякуємо.

Св. п. Лариса Мошинська, втративши в 1941 році свого батька, о. Захарія, який загинув в одному з численних совєтських „Бабиних Ярів“, дуже бажала, щоб документальна книга „Бабині Яри України“, над якою останні роки настійливо працював її син Юрій, появилася друком. Ця книга уже готова до друку, але на її видання потрібні чималі кошти. Тож у пам'ять Покійної жертвуємо на видання „Бабиних Ярів України“ \$25.00 і кличемо всіх читачів доброї волі скласти на цю справу й свої посильні пожертви. Чеки і грошеві перекази виписувати і слати на:

G. Moshynsky
2111 East Dartmouth Ave
Denver, Colo. 80210 U.S.A.

Редакція і Видавництво „Нові Дні“

...Читаю, ще читаю і знов перечитую статтю в журналі „Нашенел Джеографік“ за травень — „UKRAINE“. Чудово написано. Читаю й наче відчуваю панораму нашої поневоленої України. Прошу ласкаво переказати українською мовою цю статтю і помістити в Вашому шановному журналі „Нові Дні“. На 92-му році життя я вже не можу Вам допомогти...

Софія Гаєвська, Денвер.

В ПАМ'ЯТЬ ЯКОВА ЗАПІШНОГО

Посилаю чек на ... вирівнання передплати до кінця 1987 р., продовження передплати на 1988 р. та \$50.00 пожертва на журнал у пам'ять 20-ої річниці батька — Якова Запішного.

Дмитро Запішний

ДО 325-РІЧЧЯ ЛЬВІВСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ

В „Нових Днях“ за червень є стаття про 325-річчя Львівського університету. Уважаю, що зв'язок з рідною землею є дуже важливим співчинником не лише для виховання поколінь тут народжених „канадців“, „американців“ чи „австралійців“ українського роду, але теж є „коректурою“ всього того, чого громадяни УРСР не мають спроможности висловити.

Стаття, підписана п. Ярославом Стехом, можливо, прислана до Вас з України або є передруком із якогось журналу, друкованого в Україні. В цьому випадку повинно бути якимось відмічено де ця стаття була написана. Подані відомості про історію Львівського університету мають цілий ряд неточностей, які нагадують мені „початок України“ від Переяславського договору... Не подавши ані джерела авторства, ані відповідних заміток-поправок (ви) вводите читача в блуд і збаламучуєте молодшу генерацію так само, як це роблять деякі наші „партійники“, що перехвалюють події, які не були такі „славні“ як вони про це пишуть.

Коли нав'язувати до „єзуїтської академії у Львові“, якої університет (з деякими перервами) був продовженням, то дійсно в минулому році пройшло 325 літ його існування. Однак після смерті проф. Огоновського не прийшли на викладачів Колесса, Свенціцький, Студинський, бо вони стали на ці місяці щойно за совєтської влади. А де подівся період Михайла Грушевського від 1894 до 1914 року?

До тієї ж „єзуїтської академії“ нав'язує свою історію теж і перша гімназія академічна у Львові, яка містилася в Народному Домі, майже на тому місці, де перші її будинки, що згоріли. Цю гімназію встановлено „царським декретом“ і в ній від 1863 року в нижчих класах учили „руською“ мовою, а від 1874-го всі класи були українські (руські). На цій підставі тут, в Америці, святкували століття Академічної Гімназії і з цього приводу вийшов „збірник“. В 1906 році австрійський уряд побудував лише новий будинок для тієї гімназії на вул. Льва Сапіги...

У статті нема зовсім згадки про боротьбу за права українські в Львівському університеті, не лише у „парляментах“, але й між студентами. Немає згадки про гріб (студента) Адама Коцка на Личаківському цвинтарі, не подається в „історії“ університету змін у його назві... Він був переіменований у пам'ять Івана Франка щойно в 1939 році, з приходом більшовиків. Відмова Іванові Франкові викладати в цьому університеті дуже його психічно заломила. Саме місце Франка (в університеті) дістав М. Грушевський, бо Франка не лише поляки не хотіли бачити на цьому становищі, але й деякі українці...

Пишу про ці „дрібниці“, бо, приміром, мої внуки читаючи цю статтю, не будуть певні, де правда. Чи те, що я і їх дідо їм говорили, які ходили до тої „академічної гімназії“ і до того університету, чи чорне по білому, написане, мабуть, „фахівцем“.

Чи не варто всякі передруки і „прямі“ статті доповняти замітками, які виявляють дійсні факти?... Очевидно, не ми „збудуємо Україну“ і нам потрібно свіжого напливу думки з рідних земель, але рівночасно ми маємо стояти на сторожі і спростовувати недоречності „общепонятного“ чинника.

Ол. Хом'як, Гамільтон

Шановний Пане Хом'як!

Спасибі за Ваші доповнення до статті п. Ярослава Стеха „325-річчя Львівського університету“. На жаль, і вони не повні та й не всі виявляють, як Ви пишете, — „дійсні факти“. Передусім, автор статті Я. Стех сам стверджує, що „формування від моменту народження цієї наукової установи... було надзвичайно складною і заплутаною справою“. Розплутати її і дати менш-більш „повну історію“ цього університету в журнальній статті — річ взагалі неможлива. Тож, у наших умовах, редакція мусіла вибирати між тим, чи подати бодай неповну інформацію про цю важливу подію, чи не згадувати про неї взагалі нічого.

Давати довідку про те, де стаття була написана, нам видавалось зайвим, бо п. Ярослав Стех живе в Торонті й дописує до різних українських газет. Що в своїй статті він використав дані про „святкування“ з української радянської преси — це річ нормальна, хоч це, мабуть, і вплинуло на факт, що він не згадає період плідної діяльності в університеті (і взагалі у Львові) проф. Михайла Грушевського. Але й Ваші „дійсні факти“ не відповідають правді, коли Ви твердите, що місце Івана Франка в університеті дістав Михайло Грушевський, бо І. Франко габілізувався в університеті на професора української мови і літератури, тоді як Грушевського запрошено на професора історії Східної Європи (бо не калькулювалось писати „історії України“). А це різні предмети і навіть два різні факультети. Не відповідає правді і Ваше твердження, що професори Ол. Колесса, І. Свенціцький і Кирило Студинський „стали на ці місяці щойно за совєтської влади“, цебто аж в 1939 році. Згідно з „Енциклопедією Українознавства“ Олександр Колесса був викладачем української мови і літератури у Львівському університеті від року 1895 до 1918 (цебто, зайняв „місце“ Івана Франка), Іл. Свенціцький був професором таємного українського університету у Львові від 1921-го року, а К. Студинський був професором Львівського університету вже від 1900 до 1918-го року.

Чи Ви уявляєте, який штаб платних працівників редакція мусіла б мати, щоб усі ці й подібні факти могли перевірити? А ми не маємо ні одного, тому мусимо покладатись майже включно на сумлінність наших співробітників.

М. Дальний

Просимо всіх передплатників зазначувати на що призначені гроші, які вони присилають. Просимо також, по можливості, слати всі оплати чеками або грошовими переказами, а не готівкою.

POSTAGE PAID AT TORONTO
Second Class Mail Registration
Number 1668

If not delivered please return to:
NOWI DNI
P.O. Box 400, STA „D“
TORONTO, ONT.
CANADA M6P 3J9

КОРОТКО ПРО „НОВІ ДНІ“

Дуже Вам вдячний за Вашу терпеливість щодо моєї заборгованості... Як Вам відомо, наш австралійський доляр утратив стабільність і на сьогоднішній день має вартість лише — 71 цент по відношенню до американського долара.

Отже, не дочекавшись підвишки вартості нашого долара, вирішив вислати Вам заборгованість і передплату та 20 дол. на пресовий фонд...

Велике спасибі всім працівникам по впорядкуванню цього журналу. Журнал цінний і цікавий. Він є подихом та ароматом рідного вітру України.

Ол. Бутко, Австралія

ВАСИЛЬ („BILL“) БИБИК

Представник фірми

MONTREAL TRUST, Kingsway Office
1100 Islington Avenue
TORONTO, Ont., M8Z 4S2

допоможе, Вам купити
або продати будинок,
апартамент, крамницю та інше
нерухоме майно.

Bus.: 231-7755 Res.: 769-6866

ПОЖЕРТВИ НА ПРЕСОВИЙ ФОНД „НОВИХ ДНІВ“

КАНАДА:

Рудевська Є., Саскатун	\$67.00
Скрипчинський Г., Торонто	\$30.00
Данчук Т., Торонто	18.00
Кіріченко Л., Гамільтон	15.00
Моравська, А., Едмонтон	14.00
Папуга С., Едмонтон	10.00
Литвиненко А., Вінніпег	8.00
Олексюк І., Торонто	8.00
Сосна О., Ошава	8.00
Коба Т., Лондон	8.00
Микитюк, В., Тандер Бей	5.00
Радченко В., Монреаль	4.00

С.Ш.А.:

Мошинський В., Денвер (у пам'ять дружини Лариси)	\$40.00
Ростун В., Чикаго	20.00
„Укр. голос Спасителя“, Дес Плянес	10.00
Кульніченко Ю., Нілес	10.00
Грищенко Г., Вест Роксбурі	5.00
Питляр З., Маямі Біч	5.00

ПРИЄДНАЛИ НОВИХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ:

Д. Любарська, Австралія	1
Ада Горгота, Канада	1

Щиро спасибі всім за допомогу
Редакція і Адміністрація.

У ВИДВАНІЦТВІ „НОВІ ДНІ“ МОЖНА КУПИТИ ТАКІ КНИЖКИ:

Іван Бережний, УКРАЇНСЬКА МОВА (початкова граматики ч. 1)	\$3.50
Дмитро Кисилиця, ГРАМАТИКА ч. 2 (синтаксис)	5.00
Т. Шевченко, ВИБРАНІ ВІРШІ	2.00
Софія Гаєвська, TREASURES OF THE CENTURIES (англійською мовою)	5.00
Григорій Костюк, ВОЛОДИМИР ВИННИЧЕНКО ТА ЙОГО ДОБА (досліди, критика) з пересилкою	12.00
Володимир Винниченко, МІЖ ДВОХ СИЛ (драма на 4 дії)	2.00
Dmytro Chub, WEST OF MOSCOW (анг. мовою)	6.50
Дм. Чуб, В ЛІСАХ ПІД ВЯЗЬМОЮ	6.50
Гелій Снегіров, НАБОЇ ДЛЯ РОЗСТРІЛУ (з пересилкою)	20.00
Петро Волиняк, ПОГОВОРИМО ВІДВЕРТО (з пересилкою)	12.75
Докія Гуменна, ВНУКИ СТОЛІТНЬОГО ЗАПОРОЖЦЯ (з пересилкою)	5.00
Петро Волиняк, ЛАНИ (чит.)	3.00
ДНІПРО (чит.)	3.00
Григорій Сірик, ФАКТИ і ПОДІЇ ПІД СОНЦЕМ ОБЕЗДОЛЕНИХ (т.2,3; 4-й і 5-й) по	10.00
Б. Антоненко-Давидович, DUEL	7.50